

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Turgenev, Ivan Sergeevič.; Ivan Turgénjev ;
oversat af Amalie Edelsten.

Titel | Title:

Et overflødigt Menneskes Dagbog

Udgivet år og sted | Publication time and place:

København : F. Kamlas Boghandel, 1911

Fysiske størrelse | Physical extent:

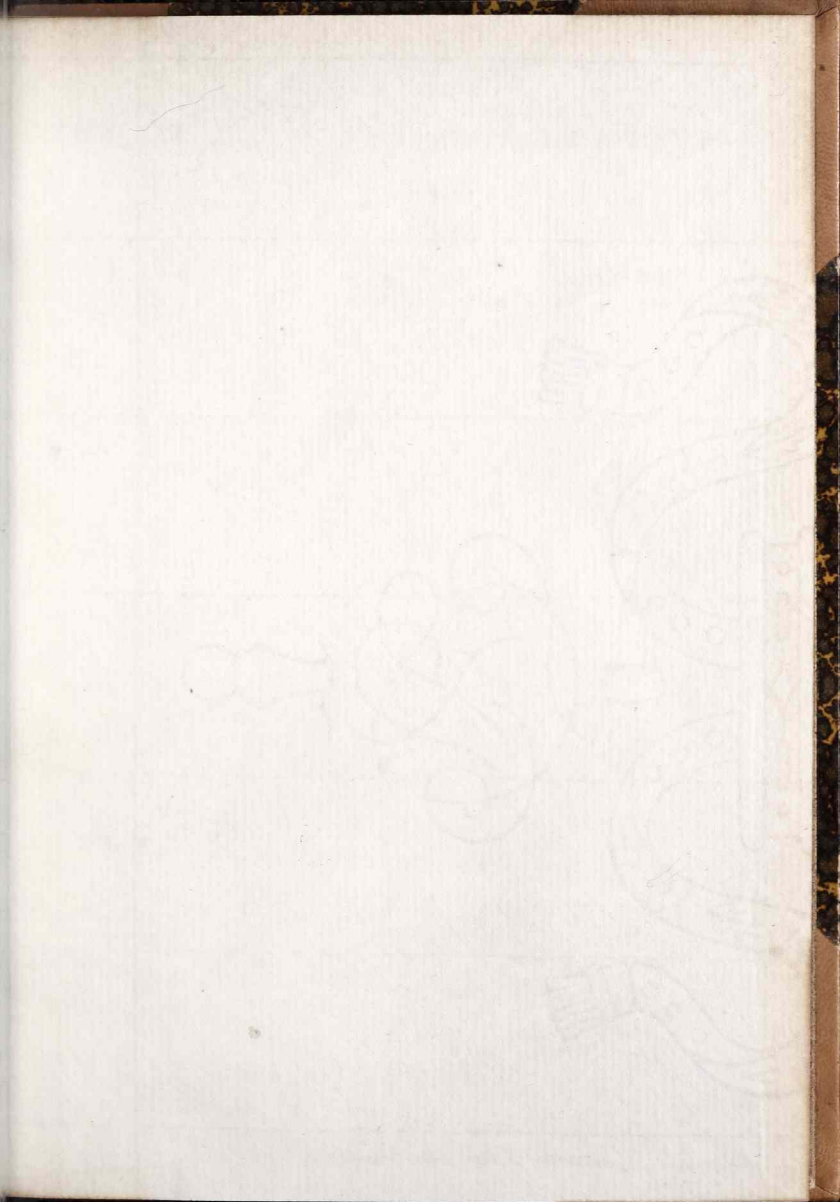
108 s.

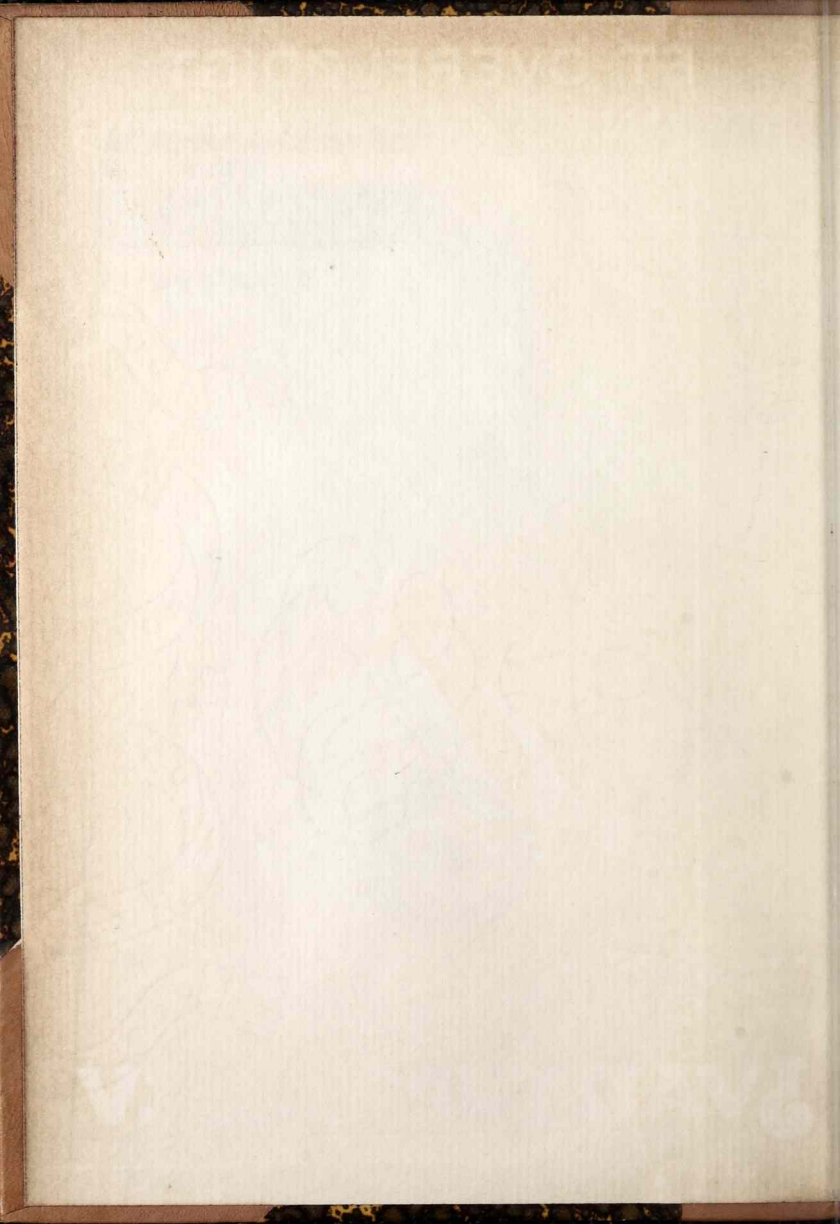
DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

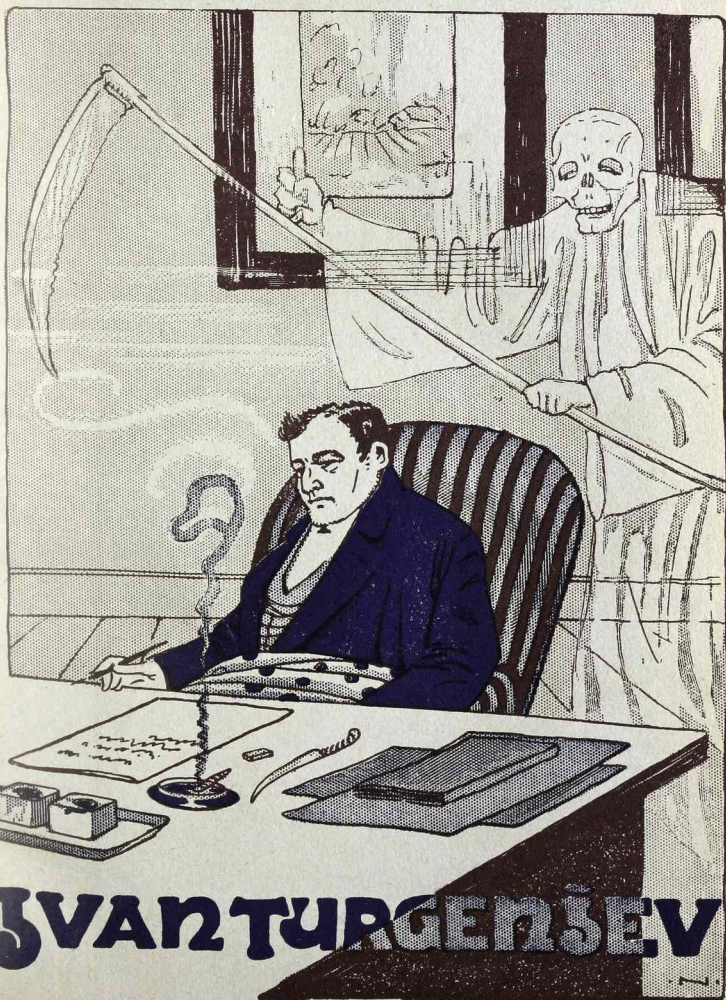
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

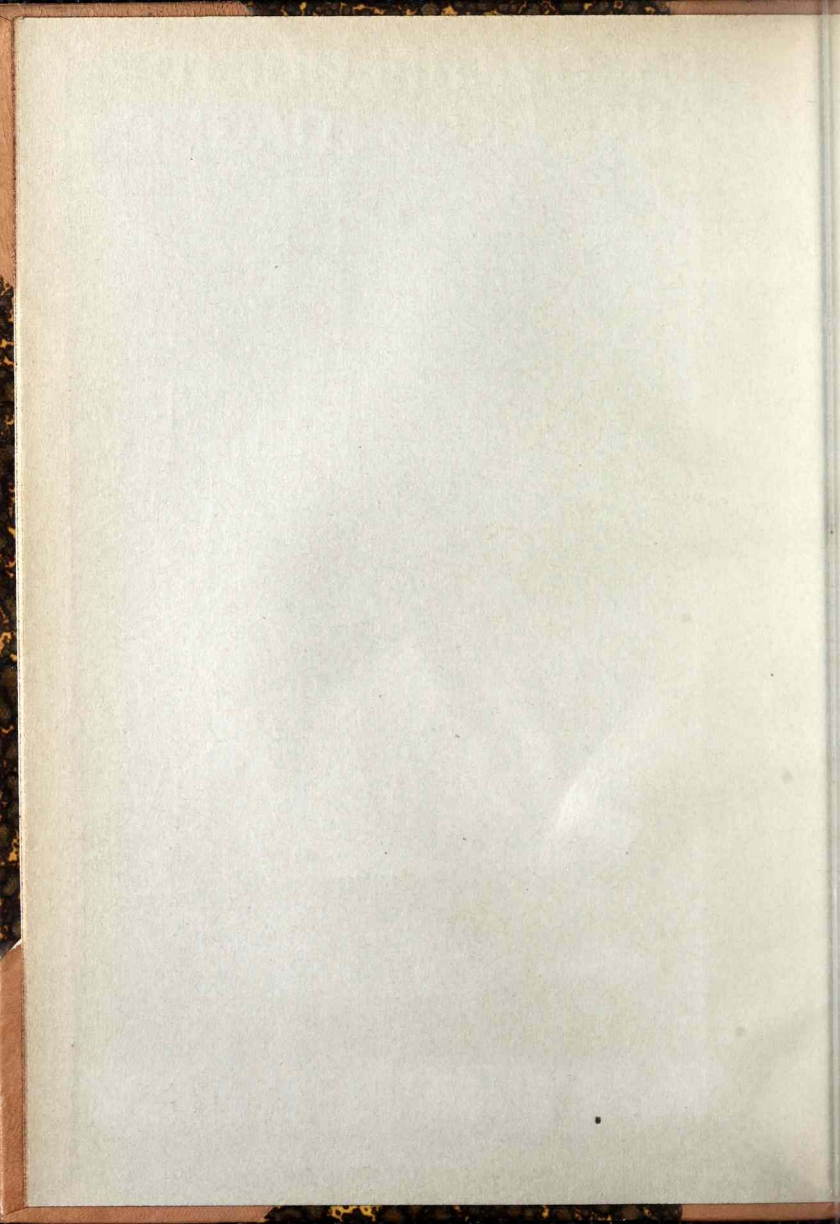

ET OVERFLØDIGT MENNESKES DAGBOG

JVAN TURGER BEV

IVAN TURGÉNJEV:

ET OVERFLØDIGT
MENNESKES DAGBOG

OVERSAT

AF

AMALIE EDELSTEN

1911. 83138.

KØBENHAVN
F. KAMLAS BOGHANDEL
1911

FREMMEDESPROG-TRYKKERIET
»ATHENE«
ALBERT HANSEN KØBENHAVN

I.

20. Marts 18. . .

Lægen er lige kørt bort. Endelig har jeg faaet ham til at tale rent ud! Hvor mange Omsvøb han end gjorde, maatte han dog tilsidst ud med Sproget. Ja, jeg skal snart, snart dø. Med den sidste Sne skal ogsaa jeg svinde og drage bort . . . hvorhen? Kun Gud ved det! Naar man endelig skal dø, saa er det dog bedst at dø ved Foraarstide.

Men er det ikke latterligt at begynde at skrive Dagbog omtrent 14 Dage før man skal dø? Dog, hvad er der egentlig at indvende derimod? Hvad Forskel er der vel mellem 14 Dage, 14 Aar og 14 Aarhundreder? Ansigt til Ansigt med Evigheden betyder Tid og Rum jo intet . . . Godt — men har Evigheden da i dette Tilfælde nogen Betydning?

Dog, det forekommer mig, at jeg henfalder til metafysiske Grublerier; det er et daarligt Varsel — skulde jeg mon paa Bunden være fejsk? . . .

Jeg vil hellere fortælle lidt om mit Liv.

Det er koldt og raat i Vejret — og Lægen har forbudt mig at gaa ud. . . .

Men hvad skal jeg fortælle?

Om sin egen Sygdom taler et anstændigt Meneske dog ikke, og skrive en Novelle — det ligger ikke for mig; at anstille Betragtninger over alvorlige Emner — det overstiger mine Kræfter; og en Skildring af mine Omgivelser vilde ikke engang være i Stand til at interessere mig selv; og slet ikke at bestille noget — det er dræbende kedeligt; at læse — det er jeg ikke oplagt til. . . .

Nuvel, jeg vil nedskrive hele mit Liv for mig selv. En udmærket Idé. Naar man staar Ansigt til Ansigt med Døden, bør man holde Skrifte over hele sit Liv — desuden kan det jo ikke skade nogen.

Jeg begynder altsaa. . . .

Jeg blev født for 30 Aar siden af temmelig velhavende Forældre. Min Fader var Godsejer — en lidenskabelig Spiller; min Moder var en karakterfast og overmaade dydig Kvinde. Aldrig har jeg kendt nogen Kvinde, hvis Dyd formaaede at skabe mindre Glæde om sig end hun. Min Moder sank sammen under Byrden af sine Fortrin og var en Plage for alle, ogsaa for sig selv.

I de 50 Aar, hun levede, lod hun ikke en eneste Gang Ro falde paa sig; ikke en eneste Gang lagde hun Hænderne i Skødet; altid sled hun i det som en Myre — og alligevel til ingen Nytte, hvad man ikke kan sige om en Myre. En altid gnavnende Orm undte hende ikke et Øjeblik Ro, hverken Dag eller Nat.

Kun én Gang saa' jeg hende fuldstændig rolig: nemlig da hun laa i sin Kiste, den første Dag efter at hun var død.

Da jeg betragtede hende, forekom hendes Ansigt mig ogsaa at bære som en stille Forundring til Skue; og hendes halvtaabne Læber, hendes indfaldne Kinder og rolige, stivnede Øjne syntes at sige:

»Aa, hvor det dog gør godt endelig at kunne hvile. Ja, hvor gør det ikke godt at blive befriet for den knugende Bevidsthed om at leve, og den evigt nagende Følelse af at være til!«

Dog, det var ikke det, jeg skulde fortælle.

Jeg voksede op uden Glæder og omtrent overladt til mig selv. Mine Forældre holdt begge meget af mig, men jeg mærkede ikke videre dertil.

Som en Mand, der aabenlyst hengav sig til skændige og ødelæggende Laster, havde min Fader ikke det ringeste at sige i sit eget Hus; han erkendte selv, at han var sunken dybt, og da han ikke besad Kraft nok til at løsrive sig fra sin ubetvingelige Lidenskab, forsøgte han at skaffe sig sin mønsterværdige Hustrus Overbærenhed ved altid at bære et venligt Ansigt og en beskeden og ydmyg Mine til Skue.

Og i Virkeligheden bar min Moder sin onde Skæbne med Dydens ophøjede og kedsommelige Langmodighed, i hvilken der skjuler sig saa megen Egenkærlighed og Stolthed. Aldrig gjorde hun min

Fader Bebrejdelser; tavs gav hun ham sine sidste Penge og betalte hans Gæld; han roste hende stedse i høje Toner, ikke blot naar hun var fraværende, men ogsaa naar hun var til Stede. Hjemme holdt han dog alligevel ikke af at være. Han kærtegnede mig kun stjaalent — som om han frygtede for at smitte mig ved sin Nærværelse.

Ved saadanne Lejligheder lyste hans fortrukne Ansigt af en saadan Godhed, hans feberagtige Latter forvandlede sig til et saa roligt Smil, og hans brune Øjne der var omgivet af smaa fine Rynker, betragtede mig saa kærligt, at jeg uvilkaarligt trykkede min Kind mod hans, der var fugtig og varm af Taarer. Jeg tørrede disse Taarer af med mit Lommestørklæde, og saa begyndte de at flyde paany, ganske stille, som fra en hemmelighedsfuld Kilde.

Og naar jeg ogsaa begyndte at græde, trøstede og klappede han mig og bedækkede hele mit Ansigt med skælvende Kys.

Selv nu 20 Aar efter hans Død, snører en tilbagestrængt Hulken min Strube sammen hver Gang jeg mindes min Fader, og mit Hjerte slaar saa varmt og bittert og er fyldt af en saa smertelig Medlidenhed som skulde det sørge længe endnu.

Min Moder derimod behandlede mig altid paa sin venlige og kølige Maade. I Børnebøger træffer man ofte saadanne ærbare Mønstermodre. Hun elskede mig, men jeg elskede ikke hende. Ja, jeg følte mig endog fremmed overfor min dydige Moder,

medens jeg elskede min lastefulde Fader lidenskabelig og af hele mit Hjerte.

Nu kan det være nok for i Dag. Jeg har nu faaet begyndt — om Slutningen behøver jeg ikke at bekymre mig.

Den handler om min Sygdom.

II.

21. Marts 18. . .

I Dag er det et prægtigt Vejr. Luften er lun og klar. Solen skinner muntert paa den smeltende Sne; alt tindrer og damper og drypper. Spurvene hopper støjende omkring i de vaade Buske; den fugtige Luft kalder en sød og smertelig Følelse til Live i mit Bryst, Foraaret, Foraaret kommer!

Jeg sidder ved Vinduet og ser udover den lille Flod og stirrer som hensunken i dybe Drømme ud over Markerne. O Natur, Natur! Hvor elsker jeg dig, og dog har du født mig til Livet uden Evne til at leve. En ung Spurv folder sine Vinger ud og hopper pippende om og hver af dens Stemmes Toner, hvert Dun paa dens lille forpjuskede Krop aander Sundhed og Kraft. . .

Og hvad følger deraf? Intet. Den er rask og har Lov til at skringe og ryste sine Fjer; og jeg er syg og maa dø, dø — det er alt, og det kan ikke nytte noget at skrive mere derom. . .

Men lad mig alligevel genoptage Traaden i min Fortælling. Jeg voksede altsaa op, fuldstændig over-

ladt til mig selv, uden at føle Glæde i eller ved noget.

Jeg havde ingen Søkende og blev opdraget hjemme. Nuvel, hvad skulde min Moder ogsaa have faaet Tiden til at gaa med, hvis jeg var kommet i en privat eller offentlig Pension? Børn er jo til, for at Forældre ikke skal kede sig.

Vi boede næsten altid paa Landet og rejste sjældent til Moskva.

Som det sig hør og bør havde jeg en Hushovmester og en Lærer. Jeg mindes en tør, sorgmodig Tysker ved Navn Rickmann — et overmaade melankolsk og af Skæbnen mishandlet Væsen, der hentæredes af en unyttig og pinefuld Længsel efter sit fjærne Fædreland.

Efter min Faders Død tog vi stadigt Ophold i Moskva. Jeg var dengang 12 Aar gammel.

Min Fader døde pludselig en Nat som Følge af et Hjerteslag. Aldrig vil jeg glemme denne Nat. Jeg sov fast som alle Børn plejer, men jeg mindes, at jeg i Søvn syntes at høre en tung, regelmæssig Rallen. Pludselig følte jeg, at nogen greb mig i Skulderen og rystede mig. Jeg aabnede Øjnene; min Tjener stod foran mig.

— Hvad er der?

— Staa op, staa op; Alexis Michaylitsch ligger for Døden. . .

Som en vanvittig styrtede jeg ud af Sengen og ind i Sovekamret. Dér laa min Fader, rød og feberhed i Ansigtet og rallede dumpt og smerteligt. I

Døren trængtes Tjenestefolkene med forskrækkede Miner; i Forværelset var der en, der med hæst Stemme spurgte:

— Er der sendt Bud efter Lægen?

Udenfor blev en Hest ført frem fra Stalden; Porten knirkede; i Værelset brændte kun et Tællelys; min Moder hengav sig til sin Sorg; uden forøvrigt at glemme hverken Anstanden eller sin personlige Værdighed.

Jeg kastede mig henover min Fader, omfavnede ham og hulkede:

— Fa'r, kære, gode Fa'r!

Han blev liggende ubevægelig, rullede kun underligt med Øjnene.

Jeg saa ham ind i Ansigtet — en navnløs Rædsel fik mit Aandedræt til at standse; jeg skreg højt af Angst som en lille Fugleunge, der bliver grebet af en raa Haand. . .

Saa trak man mig bort og bar mig ud af Værelset.

Endnu den foregaaende Dag havde min Fader kærttegnet mig saa varmt og sorgmodigt, som havde han følt, at han snart skulde dø.

Saa kom der en søvnig, skægget Læge, der lugtede stærkt af Brændevin.

Min Fader døde under hans Lancenet, og den følgende Dag stod jeg ganske stum af Smerte foran det Bord, hvorpaa man havde lagt den døde, og hørte, ude af Stand til at tænke, paa Degnens hæse

Sang, der af og til blev afbrudt af Præstens dæmpede Stemme.

Uophørlig løb Taarerne ned ad mine Kinder og ned paa min Krave; jeg græd ustandseligt og heftigt og stirrede stift paa min Faders ubevægelige Ansigt, som havde jeg ventet, at han skulde sige noget.

Imidlertid bøjede min Moder sig langsomt mod Jorden, rettede sig atter langsomt op og gjorde Korsets Tegn for sig.

Jeg var ude af Stand til at kunne tænke en eneste Tanke; jeg var blevet helt sløv; dog følte jeg, at der foregik noget forfærdeligt med mig . . . Døden havde set mig ind i Øjnene og mærket mig.

Efter min Faders Død tog vi til Moskva — af en meget simpel Grund: alle vore Godser blev solgte, for at dække min Faders Gæld — alle, med Undtagelse af den lille Landejendom, hvor jeg nu ender min herlige Løbebane.

Jeg maa tilstaa, at jeg — saa ung jeg end var dengang — var meget bedrøvet over at vort Hus blev solgt; det vil sige: egentlig var jeg kun ked af det for Havens Skyld.

Til denne Have knyttede alle mine skønneste Erindringer sig; dér havde jeg en stille Foraarsaften begravet min bedste Ven Trix, en gammel Hund med stumpet Hale og krumme Ben; dér plejede jeg, skjult i det høje Græs, at spise de søde, røde Nowgorodsæbler, som jeg i al Hemmelighed havde rystet ned fra Træerne; dér havde jeg ende-

lig mellem de tætte Hindbærbuske, hvis Grene tyngedes til Jorden af moden Frugt, for første Gang set Stuepigen Claudia, som, til Trods for sin Stumpnæse og sit fnisende Væsen, havde vakt en saa mægtig Kærlighed til Live hos mig, at jeg knap kunde aande eller tale, naar hun var til Stede. Da hun engang — det var første Paaskedag — skulde kysse min lille Haand, var jeg nær styrtet ned for hendes Fødder, for at kysse hendes udtraadte Sko.

Min Gud! Er det virkelig 20 Aar siden? Det forekommer mig som er det kun nogle faa Dage siden, jeg paa min lille Skimmel red langs med vor Haves lille Gærde, og idet jeg rejste mig op i Stigbøjlerne, rev Blade af Poppeltræerne. . .

Saalænge Mennesket lever, føler det ikke, at det er til; det mærker det først senere, naar det har faaet Livet paa en vis Afstand. . .

Aa, min Have og de smaa græsbevoksede Stier ved Fiskedammen!

Aa, de sandede smaa Pletter under det gamle Dige, hvor jeg fangede Grundlinger og Smerlinger!

Og I, I høje Birke med de lange nedhængende Grene, gennem hvilke jeg saa ofte har hørt en Bondes sørgmodige Sang eller en Vogns Rullen ude paa en af Markvejene — Eder sender jeg mit sidste Levvel! . . .

Idet jeg skilles fra Livet, rækker jeg mine Hænder ud mod Eder alle. Kunde jeg blot endnu engang i min Fødeby indaande Bynkens bitre Frisk-

hed og den søde Duft af den nylig afmejede Boghvede — endnu engang fra det fjerne høre den beskedne Klang af vor Landsbykirkes lille sprukne Klokke — endnu engang lejre mig i Skyggen af Egekrattet paa Skraaningen ved den gamle Hulvej — endnu engang følge de flygtige Spor af Vinden, der som en mørk Bølge flød henover det gyldent-skinnende Græs paa vore Engel! . . .

Ak, men hvorfor ønsker jeg egentlig alt dette?
I Dag kan jeg ikke fortælle mere.

III.

22. Marts 18. . .

I Dag er det igen trist og koldt. Et saadant Vejr har stor Indvirkning paa mig. Det staar i Samklang med mit Arbejde. Det prægtige Vejr i Gaar fremkaldte i Utide en Mængde unyttige Følelser og Erindringer hos mig.

Men det skal ikke ske mere.

Med følsomme Udgydelser gaar det ligesom med Lakritsrod; naar man ikke suger stærkt til, er Smagen ikke ubehagelig, men senere smager det bitert. . . .

Nu vil jeg fortælle min Historie ganske ligefremt og roligt. . . .

Vi boede altsaa i Moskva. . . .

Men nu kommer jeg til at tænke paa, om det egentlig er til nogen Nytte, at jeg fortæller mit Livs Historie?

Nej, sikkert ikke. . . .

Mit Liv er ikke anderledes end alle andre Menneskers. Barndomshjemmet, Universitetet, Statsebedsmand i en underordnet Stilling, Udtrædelse af

denne Tjeneste, en lille Vennekreds, fornem Armod, fredelige Beskæftigelser, maadeholdne Ønsker — det siger sig selv, at alle kender disse Forhold. . . .

Jeg vil derfor ikke fortælle min Historie og det saa meget desto mere som jeg jo skriver for min egen Fornøjelse. Og naar min Fortid hverken indeholder noget særlig glædeligt eller noget særlig sørgeligt, saa er der ganske simpelt ikke det mindste bemærkelsesværdige ved den. Det er vist bedre, jeg søger at skaffe mig selv Klarhed over min Karakter.

Hvad er jeg egentlig for et Menneske? . . .

Man kan dertil svare mig, at der jo ikke er nogen, der spørger om dette — indrømmet! Men jeg skal dø, dø, det er Guds Vilje, og at man før sin Død vil erfare, hvad man har været for en Fyr, forekommer mig virkelig tilgiveligt.

Efter at jeg har underkastet disse vigtige Spørgsmaal en grundig Undersøgelse og uden nogensomhelst Grund har været bitter overfor mig selv, som kun Folk, der er overbeviste om deres egne Fortrin, plejer, saa maa jeg dog tilstaa ét: jeg var det mest overflødige Menneske eller, om man vil, det mest overflødige Væsen paa hele Jordkloden.

Det vil jeg bevise i Morgen. Nu hoster jeg som et gammelt Faar og min Sygeplejerske Terentjewna lader mig ikke faa Ro.

— Læg Dem dog ned, lille Fa'r, og drik en Kop The, siger hun i et væk.

Jeg ved godt, hvorfor hun siger saadan til mig;

hun vil gerne selv have en Kop The. Og hvorfor skulde jeg egentlig formene denne stakkels gamle Kone at drage saa megen Nytte af sin Herre som hun kan?

Saalænge det endnu er Tid. . . .

IV.

23. Marts 18. . .

Det er igen blevet Vinter. Sneen falder i store Fnugg. Overflødig, overflødig . . . et udmærket Ord, jeg dér har fundet. Jo dybere jeg trænger ind i mig selv, jo opmærksommere jeg betragter hele mit Liv, desto mere bliver jeg klar over, at dette Udtryk er fuldstændig rigtigt, det eneste rigtige. . .

Overflødig — det er netop det forløsende Ord

Overfor andre Mennesker kan man ikke anvende dette Ord. . . Menneskene er enten kloge eller dumme, behagelige eller ubehagelige; men overflødig . . . nej. Det vil ganske vist sige, forstaa mig ret: ogsaa disse Mennesker kunde Verden undvære . . . det er sandt, men Overflødighed er ikke deres Væsens Hovedegenskab, ikke deres Livs Skelnermærke, og naar man taler om dem, falder Ordet »overflødig« ikke straks en paa Tungen . . .

Om mig derimod kan man kun sige, at jeg er overflødig — det er alt.

Et overflødigt Menneske — intet andet.

Øjensynlig har Naturen ikke regnet med mig

og derfor har den behandlet mig som en uventet, ubuden Gæst.

Jeg taler nu med fuldstændig Ro og uden Spor af Bitterhed om mig selv. Alt er forbi! I min jordiske Tilværelse opdagede jeg altid, at min Plads stedse var besat i Forvejen — maaske fordi jeg ikke søgte denne Plads, hvor jeg havde burdet søge den. Jeg var følsom, beskeden og pirrelig som alle syge plejer at være.

Sandsynligvis paa Grund af min overordentlig store Egenkærlighed eller som Følge af en Fejl i mit indre Væsen, eksisterede der en ubegribelig, uovervindelig Modstrid mellem mine Følelser og mine Tanker saavel som mellem Udtrykkene for disse Følelser og disse Tanker; naar jeg tog en fast Beslutning om for enhver Pris at fjerne denne Modstrid og nedbryde disse Skranker — saa antog mine Bevægelser, mine Ansigtstræk, mit hele Væsen et Udtryk af pinefuld Spænding; jeg saa ikke alene unaturlig og tvungen ud — jeg var det virkelig! Jeg følte det selv og jeg skyndte mig atter at trække mig tilbage i mig selv.

Saa opstod der en forfærdelig Uro i mit Indre.

Jeg undersøgte og udforskede alle Enkeltheder ved mig selv, sammenlignede mig selv med andre, erindrede mig de ubetydeligste Blikke, de svageste Smil og hvert eneste Ord af de Mennesker, jeg vilde have skulde synes om mig; jeg lagde den værste Mening i alt, lo bittert over min forvorpne Anmaselse ved at ville være som alle andre; midt i min

Latter tabte jeg saa pludselig Modet og faldt hen i en enfoldig Fortvivlelse; og atter begyndte mine Pinsler forfra — kort sagt: jeg drejede mig i en Kreds som et Egern i et Bur.

Jeg tilbragte hele Dage med dette pinefulde, frugtesløse Arbejde.

Og svar mig nu, svar mig nu selv: hvad Nytte kan et saadant Menneske være til?

Hvorfor er jeg egentlig som jeg er; hvad er Grunden til disse sørgelige Selvpinsler?...

Hvem ved det, hvem formaar at sige det?

Jeg mindes hvorledes jeg engang rejste med Postvognen fra Moskva. Vejen var god og Postillonen spændte foruden de fire Heste endnu en femte for. Den ulykkelige femte Hest var ganske overflødig; den var med en kort, tyk Strikke, der ubarmhjertig skrabede Huden af dens Ben, bundet til Vognstangen, saa at den maatte trave paa den unaturligste Maade.

Under hele Turen vakte dette stakkels Dyr hele min Medfølelse. Jeg gjorde den Bemærkning til Postillonen, at efter min Mening havde denne femte Hest kunnet undværes. . . .

Han tav en Stund, rystede saa paa Hovedet og gav derpaa Dyret en halv Snes Slag med Pisken, saa at dens magre Ryg fortrak sig i Smerte — derefter sagde han med en Slags Ironi:

— Ja, De har Ret, jeg spændte den saamænd for uden at tænke over det! Fanden maa vide hvorfor!

Saadan som med denne Hest forholder det sig ogsaa med mig her i Livet . . . men heldigvis er jeg ikke mere langt fra Stationen. . . .

Overflødig . . . jeg har lovet at bevise Rigtigheden af denne min Anskuelse og jeg vil nu holde mit Løfte.

Jeg mener ikke, det er nødvendigt at fortælle om de Tusinder Smaating, der udgør et Menneskes daglige Oplevelser og Sorger, skønt disse overfor ethvert fornuftigt Menneske kunde tjene som ubestridelige Beviser til Gunst for mig — det vil sige til Gunst for min Betragtningssaaade.

Jeg vil hellere straks begynde med at fortælle en meget vigtig Begivenhed — naar jeg har gjort det, vil formodentlig ingen mere kunne have noget at indvende mod min Opfattelse af Ordet: »overflødig«.

Jeg gentager, at det ikke er min Mening at indlade mig paa at skildre Enkeltheder; men jeg kan dog ikke i Tavshed forbigaa en temmelig interessant og mærkelig Omstændighed — nemlig den ejendommelige Saaade, hvorpaa mine Venner (thi ogsaa jeg havde Venner!) opførte sig overfor mig, naar vore Veje mødtes eller jeg kom i deres Nærhed. De følte sig da øjensynlig ubehagelig til Mode; naar de mødte mig, smilede de paa en tvungen Saaade, saa' ikke paa mig som andre Mennesker plejer at gøre, men sædvanligvis til Siden, trykkede hastigt min Haand og sagde lige saa hastigt:

— Men Goddag, Tschulkaturin! (ja, en ulyksalig Skæbne havde givet mig dette Navn), eller:

— Næ se, dér har vi jo Tschulkaturin!

Og saa gik de straks videre.

Andre blev endogsaa staaende ubevægelige en Stund som søgte de at erindre sig noget.

Jeg bemærkede det altsammen, thi jeg manglede ikke noget i Retning af Skarpsindighed og Iagttagelsesevne.

Jeg er i det hele taget ikke dum — ofte faar jeg endog vittige og usædvanlige Indfald; men da jeg er et overflødigt og udlevet Menneske, udtaler jeg aldrig mine Tanker — ikke mindst af den Grund, at jeg paa Forhaand ved, at jeg kun formaar at give dem en overmaade slet Form.

Ja, ofte syntes det mig endog sælsomt, at Menneskene kunde tale saa frit og utvungent. . . .

Hvilken Dristighed, tænkte jeg uvilkaarligt.

Dog maa jeg tilstaa, at ogsaa *min* Tunge ofte løstes; men kun i min Ungdom talte jeg frit og utvungent; da jeg blev ældre lykkedes det mig næsten altid at ave min Tunge. Jeg sagde til mig selv, at det var bedre at tie. . . .

Paa den Maade betvang jeg mig selv.

Vi forstaa jo alle udmærket at tie, især vore Kvinder.

Men det hører ikke hjemme her og det tilkommer heller ikke mig at kritisere andre.

Jeg vil nu begynde at fortælle, hvad jeg har lovet.

For flere Aar siden maatte jeg som Følge af forskellige, i og for sig ubetydelige, men for mig overordentlig vigtige Omstændigheder tilbringe et halvt Aar i Gouvernementsbyen O*.

Denne By er anlagt paa en Bjergskraaning og ligger yderst daarligt, langt fra Hovedlandevejene.

Den har omtrent 800 Indbyggere, blandt hvilke der hersker en overordentlig Fattigdom; man ser dér Hytter saa usle som ingen andre Steder.

Paa Hovedgaderne er der i Stedet for Brosten hist og her store, røde Kalksten, saa selv Vognene maa køre udenom disse Gader.

Midt paa en forfærdelig snavset Markedsplads staar en lille, gul Bygning med mørke, skumle Lejligheder — og i disse Huller bor forsultne og pjaltede Væsner, hvis store Huer kendetegner dem som Marskandisere og Smaahandlende.

Kort sagt: man lever et yderst armodigt Liv i Byen O*.

I de første Dage, jeg opholdt mig dér, var jeg næsten ved at forgaa af Kedsomhed.

Jeg maa forøvrigt bemærke, at jeg, selv om jeg ogsaa er et overflødigt Menneske, paa ingen Maade er bleven det af egen fri Vilje; vel er jeg syg, men alligevel kan jeg ikke taale at se, hvad der er sygt.

Jeg er ikke flygtet fra Lykken, jeg har snarere paa alle Maader anstrengt mig for at gribe den . . . og saa er det da ikke saa underligt, at jeg ligesom ethvert andet dødeligt Væsen, kan kede mig.

Det var Tjenesteanliggender, der havde ført mig til O*. . . .

Terentjewna maa have svoret paa at plage mig til Døde.

Nu skal jeg give Dem en Prøve paa, hvorledes hun og jeg taler sammen:

Terentjewna:

— Aa, lille Fa'r! Hvorfor skal De altid skrive? Dette Skriveri er saamænd ikke sundt for Dem.

Jeg:

— Men jeg keder mig, Terentjewna!

Hun:

— Drik hellere en lille Kop The og gaa saa i Seng. Med Guds Hjælp vil De saa komme til at svede og sove lidt.

Jeg:

— Men jeg har ikke Lyst til at sove.

Hun:

— Aa, lille Fa'r, hvorfor taler De dog saadan? Gaa dog i Seng, for Guds Skyld, gaa i Seng; det er bedst for Dem.

Jeg:

— Men jeg skal jo dog alligevel snart dø, Terentjewna!

Hun:

— Gud bevare og skærme os alle! . . . Men kunde De ikke lide at faa en lille Kop The?

Jeg:

— Jeg har jo ikke engang en Uge tilbage at leve i, Terentjewna!

Hun:

— Gud, hvad er det dog De siger! Jeg skal
altsaa komme ind med Samovaren.

Aa du gamle, rynkede, tandløse Skabning! Er
jeg ikke engang et Menneske i dine Øjne!

V.

24. Marts 18. . . — Meget stærk Kulde.

Straks den første Dag jeg ankom til O*, blev jeg paa Grund af de ovennævnte Tjenesteanliggender nødt til at opsøge en vis Cyrill Matwejewitsch Oschogin.

Han var en af de øverste Embedsmænd i Gouvernementet — men det var først efter 14 Dages Forløb, at jeg gjorde nærmere Bekendtskab med ham eller — som man gerne udtrykker sig — kunde nærme mig ham.

Hans Hus laa paa Hovedgaden og udmærkede sig blandt alle de andre ved sin Størrelse, sit maledede Tag og ved to Løver foran Indgangen. Disse Løver hørte til hin Løverace, som ganske paafaldende ligner de mislykkede Hunde, der ser Dagens Lys i visse Værksteder i Moskva.

Alene disse Løver beviste, at Oschogin var en formuende Mand.

Han ejede virkelig ogsaa 400 Bønder.

Han modtog i sit Hus hele det fornemme Selskab i O* og havde Ry for at være en gæstfri Mand.

Ogsaa Politimesteren kom i hans Hjem; denne plejede at køre frem for Døren i en stor, rødmalet Tospændervogn og var en Mand af usædvanlig Legemsfylde.

Af andre Embedsmænd, der kom hos Oschogin, var: Fiskalen — en galdesyg, ondskabsfuld Mand. Landmaaleren — Stedets vittige Hoved, af tysk Herkomst og med et Mongolerfjæs; Officeren ved Kommunikationsvæsnet — meget følelsesfuld, Sanger og Vrøvlehoved; saa den forhenværende Kredsmarschal — en Herre med farvet Haar, knittrende Krave, smalle Benklæder og ædle Ansigtstræk, som næsten ingen andre end Folk, der har haft med Retsvæsen at gøre, er i Besiddelse af; desuden to Godsejere, uadskillige Venner, begge temmelig til Aars og udlevede: Den yngste af disse søgte altid at stille den ældre blot, idet han fik ham til at tie ved altid at gøre ham en og samme Bebrejdelse:

— Men ti dog stille, Sergey Sergejitsch; De blamerer Dem jo kun! De skriver jo Præst med *d*.

— Ja, mine Herrer, fortsatte han med den største Ivrighed, idet han vendte sig mod de omkringstaaende, Sergey Sergejitsch skriver ikke *Præst* men *Prædst*.

Og alle de tilstedeværende lo højt, skønt formodentlig ikke en eneste af dem var særlig stiv i Orthografien.

Men den ulykkelige Sergey Sergejitsch forstummede og bøjede Hovedet med et svagt Smil.

Men jeg glemmer, at mine Dage er talte, og indlader mig alligevel paa indgaaende Skildringer.

Jeg vil altsaa fortælle uden Omsvøb:

Oschogin var gift og havde en Datter ved Navn Elisabeth Kirillowna og i denne Datter forelskede jeg mig.

Oschogin selv var som Folk er flest, hverken ond eller god.

Hans Kone mindede om en gammel Liggehøne. Datteren lignede ikke sine Forældre.

Hun var en ganske køn Pige, livlig og af et godt Sindelag. Hendes klare, brune Øjne saa' venligt og frimodigt frem under de sorte Bryn, som hun barnligt trak i Vejret, naar hun smilede; thi hun smilede næsten altid, ja lo endog saa ofte højt.

Hendes friske Stemme havde en behagelig Klang; hendes Bevægelser var frie og hurtige — og saa kunde hun rødme paa den morsomste Maade.

Hendes Paaklædning var ikke overdreven elegant; forøvrigt klædte kun enkelte Dragter hende.

Jeg har i Almindelighed ikke haft saa let ved at knytte Bekendtskaber.

Hvergang jeg traf nogen for første Gang og ikke følte mig forlegen og ubehagelig berørt derved — hvad der næsten aldrig var Tilfældet — saa maa jeg dog aabent tilstaa, at dette skyldtes mine nye Bekendtskaber.

Navnlig forstod jeg ikke at omgaas Kvinder.

Naar der var Kvinder til Stede, var mit Ansigt enten mørkt og alvorligt, eller ogsaa lo jeg paa

den enfoldigste Maade og stammede af Forlegenhed.

I Elisabeth Kirillownas Nærværelse var jeg straks den første Gang vel til Mode.

Jeg traf hende første Gang paa følgende Maade:

En Dag kom jeg lige før Spisetid til Oschogins Hus og spurgte om han var hjemme.

— Ja, blev der svaret, men han klæder sig om; vil De være saa elskværdig at træde ind i Salonen! Jeg træder ind.

Jeg ser mig om — henne ved Vinduet med Ryggen mod mig staar en ung Pige i hvid Kjole med et Fuglebur i Haanden.

Som sædvanlig følte jeg mig en Smule forlegen, men alligevel hostede jeg anstandsfuldt.

Den unge Pige vendte sig hastigt om, saa hastigt, at hendes Haar slog mod Ansigtet.

Da hun fik Øje paa mig, nejede hun, pegede smilende paa en lille Æske, der var halvt fyldt med Korn, og sagde:

— Tillader De?

Naturligvis bøjede jeg — som det hører sig til ved saadanne Lejligheder — først Hovedet, hvorved jeg tillige krummede Kroppen og rettede Benene ud (som om nogen havde givet mig et Slag ved Knæleddet), hvad der som bekendt er Bevis paa en fortrinlig Opdragelse og en behagelig Utvunghed i Opførsel; saa smilede jeg, hævede Haanden og fo'r to Gange forsigtigt og yndefuldt med den gennem Luften.

Den unge Pige vendte sig straks igen bort fra mig, tog en lille Pind ud af Buret og begyndte at skrabe ivrigt paa den med en Kniv.

Pludselig sagde hun uden at forandre Stilling:

— Det er Fa'rs Dompap . . . Kan De lide Dompapper?

— Jeg holder mere af Siskener, svarede jeg, ikke uden Anstrængelse.

— Aa! . . . Jeg kan ogsaa godt lide Siskener; men se dog, hvor nydelig denne Dompap er! Den er slet ikke bange!

Jeg var forbavset over, at jeg ikke var bange.

— Kom her hen. Den hedder Popka.

Jeg nærmede mig hende bukkende.

— Den er sød, ikke sandt?

Hun vendte Ansigtet om imod mig; men vi stod saa nær ved hinanden, at hun maatte bøje Hovedet lidt tilbage, for at kunne se paa mig med sine store, straalende Øjne.

Jeg saa paa hende; hele hendes unge, rødmusede Ansigt lo saa hjerteligt, at ogsaa jeg begyndte at le, ja næsten le højt af Glæde.

Da gik Døren op.

Hr. Oschogin traadte ind.

Jeg gik ham i Møde og begyndte at tale utvungent med ham.

Jeg blev der til Middag — jeg ved ikke, hvorledes det gik til — tilbragte hele Aftenen der.

Næste Dag smilede Oschogins Tjener, et langt, nærsynet Menneske, medens han tog min Frakke

af, til mig som om jeg allerede var en Ven af Huset. . . .

Aa, at have sit eget Hjem, at bygge sig sin egen Rede om det ogsaa kun er for en kort Tid!

Aa, at lære det Trylleri, som ligger i daglig at omgaas Mennesker, man elsker, at kende!

Den Lykke er ikke bleven mig, det overflødige, slægt- og venneløse Menneske til Del!

Hvis jeg kunde sammenligne mig selv med en Blomst og hvis denne Sammenligning ikke havde været saa forslidt og forældet, saa vilde jeg have sagt: paa den Dag begyndte min Sjæl at blomstre.

Alt i mig og omkring mig forekom mig pludselig som forvandlet!

Hele mit Væsen blev omstraalt af Kærlighed — ja, hele mit Væsen; det var ligesom naar et Lys-skær pludselig trænger ind i et mørkt, forladt Værelse.

Jeg lagde mig til at sove, stod op, klædte mig paa, spiste Frokost og røg min Pibe paa en hel anden Maade end tidligere.

Ja, jeg gav mig endogsaa til at hoppe omkring paa Gulvet — ja hoppe som om jeg paa en Gang havde faaet Vinger paa Skuldrene.

Jeg husker, at jeg ikke et eneste Øjeblik nærede Tvivl med Hensyn til den Følelse, som Elisabeth Kirillowna havde kaldt til Live i mig.

Jeg elskede hende lidenskabeligt fra den første

Dag, jeg saa hende, og fra den første Dag vidste jeg, at jeg elskede hende.

I tre Uger saa jeg hende hver Dag.

Disse tre Uger var den lykkeligste Tid i mit Liv.

Alene Erindringen derom ligger som en tung Byrde paa min Sjæl. Jeg formaar ikke at tænke paa disse tre Uger alene, uvilkaarligt trænger det, som fulgte bagefter, sig frem i mit Indre, og en grum, nagende Bitterhed fylder langsomt mit Hjerte, der lige er blevet saa blidt stemt.

Naar et Menneske er fuldstændigt raskt, arbejder hans Hjerne som bekendt kun lidt.

En rolig, glædelig Fornemmelse, en Følelse af Tilfredshed har gennemtrængt hele hans Væsen, har bemægtiget sig ham fuldstændigt; Bevidstheden om hans egen Individnulitet forsvinder — han svømmer i Salighed — som daarlige Digttere siger. Men naar endelig dette »Trylleri« forsvinder, saa føler Mennesket undertiden Vrede og Forundring over, at det midt i sin Lykke har agtet saa lidt paa sig selv, at det ikke har taget sin Tankeevne og sin Forstand til Hjælp for at fordoble og forlænge disse Nydelser — som om et »i Salighed svømmende« Menneske havde Tid og Lyst til at tænke over sine Følelser!

Den lykkelige ligner Insektet, der flager i Solen!

Og derfor er det næsten umuligt for mig, naar jeg tænker paa disse tre Uger, at fastholde ét nøj-

agtigt og bestemt Indtryk, og det saa meget desto mere som der i hele denne Tid ikke hændte noget særlig bemærkelsesværdigt mellem os. . . .

Disse 20 Dage staar for mig som noget varmt, ungdommeligt, duftende — en klar Lysstraale i min mørke, graa Tilværelse. . . .

Min Hukommelse bliver kun paalidelig og sikker i det Øjeblik, jeg — som en daarlig Forfatter vilde udtrykke det — bliver ramt af Skæbnens Slag.

Aa, disse tre herlige Uger!

Forøvrigt kan jeg ikke sige, at de har efterladt nogen klar Forestilling i min Hjerne. Naar jeg af og til tænker tilbage paa hin Tid, dukker der ogsaa andre Erindringer frem fra Fortidens Mørke — ligesom Øjet, der opmærksomt stirrer mod Aftenhimlen, uventet opdager en Stjerne.

Naynlig mindes jeg en Spaserertur i en lille Skov bagved Byen. Vi var fire, Fru Oschogin, Elise og en Hr. Bismjonkoff, en underordnet Embedsmand i O*, et blondt, godmodigt og fredeligt Menneske (jeg kommer senere til at tale mere om ham). Hr. Oschogin selv var blevet hjemme, da han havde faaet Hovedpine af at sove til Middag.

Det var en prægtig, varm og stille Dag.

Jeg maa her gøre den Bemærkning, at Russerne ikke bryder sig videre om Parker og offentlige Promenader. I Gouvernementsbyerne træffer man i de offentlige Haver ikke en levende Sjæl, hvor godt Vejret saa end er, i det højeste en gammel, hostende

Kone paa en Græsbænk, og det kun, hvis der ikke findes nogen Krambod i Nærheden.

Hvis der i Nærheden af en By findes en lille, ussel Birkeskov, saa vandrer Købmandsfamilier, undertiden ogsaa Embedsmandsfamilier derud paa Søn- og Helligdagene, belæssede med Temaskiner, Kager og Vandmeloner, hvilke Herligheder de anbringer i det støvede Græs lige ved Vejen. De sætter sig omkring dem og spiser og drikker i deres Ansigts Sved lige til Aftenen falder paa.

Saadan en lille Skov laa netop 2 Werst fra O*.

Vi kørte derhen efter Middag, drak Te saaledes som det hører sig til, og spaserede derefter alle fire omkring i Skoven.

Bismjonkoff bød Fru Oschogin Armen, og jeg fulgtes med hendes Datter.

Dagen hældede.

Jeg befandt mig paa det Stadium af den første Kærlighed (vi havde kun kendt hinanden i 14 Dage) og i hin Tilstand af lidenskabelig, opmærksom Tilbedelse, i hvilken ens hele Sjæl uvilkaarligt følger enhver af det elskede Væsens Bevægelser, hvor man ikke kan være længe nok sammen med hende og aldrig bliver træt af at høre Klangene af hendes Stemme, og hvor ethvert, nogenlunde erfarent Menneske paa 100 Skridt Afstand ved første Øjekast kan se, hvorledes det forholder sig med en.

Jeg havde før denne Dag ikke en eneste Gang haft den Lykke at gaa Arm i Arm med Elise.

Vi vandredede tavse Side om Side gennem det høje Græs.

Et let Vindpust ombølgede os mellem de hvide Birkestammer og blæste af og til Baandene paa hendes Hat ind mod mit Ansigt.

Jeg betragtede hende uafbrudt lige til hun muntert vendte Hovedet om imod mig.

Saa lo vi begge.

Over vore Hoveder kvidrede Fuglene, og den blaa Himmel saa venligt ned paa os gennem det fine Løvværk.

Jeg var beruset af Lykke — dog maa jeg hurtigt gøre den Bemærkning, at Elise slet ikke var forelsket i mig: hun syntes blot godt om mig, men det gjorde hun forresten om alle Mennesker.

Det blev ikke mig beskaaret at forstyrre hendes barnlige Ro. Hun gik Arm i Arm med mig som en Broder.

Hun var dengang 17 Aar. . . .

Og netop denne Aften i min Nærværelse begyndte hin Gæring i hendes Indre — hin Gæring, som opstaar kort Tid før Barnet forvandles til Kvinde. . . .

Jeg var Vidne til denne Forandring i hele hendes Væsen, til hendes uskyldige Vaklen og til hendes urolige Drømmerier.

Det første, jeg bemærkede, var en pludselig Milhed i hendes Blik, en klangfuld Usikkerhed i hendes Stemme, og — og jeg Tossehoved, aa jeg overflødige Menneske! — en hel Uge igennem skam-

mede jeg mig ikke ved at tro, at jeg var Aarsag til denne Forvandling.

Det gik saaledes til:

Vi havde spaseret omkring lige til Solnedgang, men havde dog kun talt lidt til hinanden. Jeg tav som alle uerfarne Elskere, og hun havde formodentlig ikke noget at sige mig, men det forekom mig som om hun vandrede i dybe Tanker; hun rystede paa Hovedet paa en ganske ejendommelig Maade og tyggede tankefuldt paa et afrevent Blad.

Nu og da begyndte hun at gaa forud for mig med faste Skridt . . . blev saa pludselig staaende, ventede paa mig og betragtede mig med optrukne Bryn og et adspredt Smil.

Den foregaaende Aften havde vi læst »*Fangen i Kaukasus*« sammen. Med hvilken spændt, feberagtig Opmærksomhed havde hun ikke lyttet til Puschkins underskønne Vers, med Ansigtet støttet i Hænderne og Brystet lænet mod Bordet.

Jeg begyndte at tale om denne Bog: hun rødmede og spurgte mig, om jeg, før vi gik hjemmefra, havde givet Dømpappen Frøkorn.

Saa begyndte hun at synge og tav pludselig stille.

Paa vor højre Haand naede den lille Skov lige ned til en temmelig høj og stejl Flodbred; dybt, dybt nede bugtede der sig en lille Flod.

Paa den anden Side af den lille Flod laa vidstrakte Enge, snart i lette Bøgelinier, snart fuldstændig glatte og jævne som et Bordtæppe, og kun nu og da gennemskaarne af en Hulvej.

Elise og jeg naaede først Udkanten af Skoven. Bismjonkoff kom bagefter med Fru Oschogin. Da vi traadte ud af Buskadset blev vi staaende og maatte begge uvilkaarligt lukke Øjnene. Lige foran os, midt i en glødende Taagesky, gik Solen ned som en uhyre, blodrød Skive.

Den halve Himmel glødede og brændte; røde Lys hoppede hen over Engene, kastede et purpurfarvet Genskær hen over den mørke Side af en fjærn Hulvej, lagde sig som smeltet Bly over den lille Flod, hvor denne ikke var skjult af de nedhængende Buske, og trængte sig op paa Bredden og ind i den lille Skov.

Vi stod der, ombølget af det varme, rige Lys.

Jeg formaar ikke at skildre dette Billedes hele fyrige Festlighed. Man siger, at den røde Farve for de blinde er ligesom Tonen fra en Trompet; jeg ved ikke om denne Sammenligning er rigtig, men det forekom mig virkelig som om der ud fra den gyldentflammende Aftenluft og fra Himlens og Jordens Purpurglans lød ligesom en Stemme.

Et begejstret Udbrud undslap mig.

Jeg vendte mig mod Elise. Hun saa lige ud mod Solen. Jeg mindes, at Aftenrødens Glød legede i hendes Øjne som smaa gyldne Lysprikker. Hun var i en betaget og følelsesfuld Stemning.

Da jeg talte, svarede hun ikke, men blev staa-staaende længe uden at bevæge sig og bøjede saa Hovedet. . . .

Jeg strakte Haanden ud mod hende; hun vendte sig bort fra mig og brast pludselig i Graad.

Jeg saa paa hende med næsten glad Usikkerhed saa hørte vi Bismjonkoffs Stemme nogle Skridt borte fra os.

Elise tørrede hastigt Taarerne bort fra sine Øjne og saa paa mig med et ubestemt Smil.

Hendes Moder traadte i det samme ud af den lille Skov, støttet til sin blonde Kavalérs Arm.

Nu var det deres Tur til at beundre det prægtige Skuespil.

Fru Oschogin gjorde Elise et eller andet ligegyldigt Spørgsmaal og jeg mindedes endnu, at jeg uvilkaarligt skælvede, da hun svarede.

Hendes fine Stemme lød brudt og knust.

Imidlertid var Solen gaaet ned og Aftenrødmen begyndte at blegne.

Vi vendte hjemad. . . .

Jeg bød atter Elise min Arm; det var endnu lyst i Skoven, saa at jeg tydelig kunde se hendes Ansigt. Hun var forvirret og gik med nedslagne Øjne. Rødmen, der havde bredt sig over hele hendes Ansigt, vilde stadig ikke forsvinde — det var som stod hun endnu stadig i den nedgaaende Sols Straaler.

Hendes Arm berørte næppe min. Længe var det mig umuligt at faa en Samtale i Gang, saa heftigt bankede hendes Hjerte.

Mellem Træerne kunde vi langt borte skimte Vognen.

— Elisabeth Kirillowna, sagde jeg endelig, hvorfor græd De før?

— Jeg ved det ikke, svarede hun efter en lille Pavse og saa paa mig med sine blide Øje, der endnu var fugtige af Taarer.

Hendes Blik syntes at være helt forandret, og hun tav atter.

— Jeg ser, at De elsker Naturen, fortsatte jeg.

Det var slet ikke det, jeg vilde have sagt, og selv denne Frase kunde jeg næppe fremstamme.

Hun nikkede.

Jeg formaaede ikke at faa flere Ord frem jeg ventede et eller andet ingen Tilstaaelse — bevares! — men dog et fortroligt Blik, et Spørgsmaal.

Men Elise saa ned mod Jorden og tav stadig.

Endnu engang spurgte jeg halvhøjt:

— Hvorfor?

Jeg fik ikke noget Svar.

Hun blev ubehagelig til Mode, ja hun skammede sig næsten — det kunde jeg se.

Et Kvarter senere sad vi i Vognen og var paa Vej hjem til Byen.

Hestene strakte godt ud; Luften var fugtig, og det blev stadig mørkere og mørkere. Jeg begyndte pludselig at tale, idet jeg stadig henvendte mig enten til Bismjonkoff eller til Fru Oschogin; jeg saa slet ikke paa Elise, dog kunde jeg mærke, at hun flere Gange lod sit Blik hvile paa mig.

Da vi var kommet hjem, genvandt hun sin Selv-

beherskelse — dog vilde hun ikke som ellers læse sammen med mig, men trak sig snart tilbage til sit Værelse.

Den Forandring, jeg har omtalt, var fuldbragt!

Hun var ikke længer noget Barn, ogsaa hun begyndte at vente paa noget . . . ganske paa samme Maade som jeg. . . .

Hun skulde ikke vente længe. . . .

Men den Aften vendte jeg hjem, fuldstændig fortryllet.

Den urolige, ubestemte Følelse, hun havde vakt til Live i mig — hvad enten det nu var en Forudanselse eller en Mistanke — var forsvunden. At der pludselig var kommet noget tvungent i Elises Opførsel overfor mig, tilskrev jeg jomfruelig Beskedenhed og Blufærdighed. . . .

Havde jeg ikke tusinde Gange læst i Romanerne, at Kærlighedens første Opvaagnen altid forurolicher og forskrækker den unge Pige?

Jeg følte mig overordentlig lykkelig og begyndte allerede at lægge utallige Planer.

Aa, gid en dengang havde hvasket fortroligt til mig:

— Du tager Fejl, lille Ven! Noget saadant venter dig ikke; du vil faa en ensom Død i et Asyl og maa nøjes med til Selskab at have en gammel, gnaven Kælling, der kun venter paa din Dødsstund, for at sælge dine Støvler.

Men jeg kan svare med en russisk Filosof:

— Hvor kan man vide, hvad man ikke ved?

Videre i Morgen.

VI.

25. Marts 18. . . — Sne og Kulde.

Jeg har læst det igennem, jeg skrev i Gaar, og var lige ved at rive hele Bogen i Stykker; thi jeg synes, at jeg skriver altfor vidtløftigt og følelsesfuldt.

Men da der ved mine Minder ikke findes andet glædeligt end den ejendommelige Trøst, som Lermontoff havde for Øje, da han sagde, at man faar en vis sød Smertefornemmelse ved at rive gamle Saar op, saa kunde jeg spørge, hvorfor jeg ikke skulde unde mig den Fornøjelse.

Men man maa dog vide at holde sig indenfor visse Grænser.

Jeg vil fortsætte uden at komme med alt for mange Følelsesudbrud.

Efter Spadsereturen udenfor Byen blev min Stilling ikke den mindste Smule forbedret i hele den følgende Uge, skønt Forandringen i Elises Væsen traadte tydeligere og tydeligere frem for hver Dag, der gik.

Som før bemærket tydede jeg denne Forandring paa den for mig selv mest gunstige Maade. . . .

Ulykken ved ensomme, beskedne Mennesker,

der kun er beskedne af Egenkærlighed, har jo netop sin Rod i, at de, skønt de har Øjne, ja endogsaa spærrer disse vidt op, slet ikke ser noget eller idetmindste ser alt i et falsk Lys som gennem farvede Brilller. Ja, selv deres egne Tanker og Iagttagelser bringer dem i Forlegenhed.

I den første Tid, vi kendte hinanden, var Elise ligesom et Barn, meddelsom og frimodig overfor mig; ja, maaske var den Godhed, hun nærede for mig, kun en barnlig Hengivenhed.

Men saasnt den sælsomme, uventede Forandring var fuldbyrdet i hende, følte hun sig forlegen i min Nærværelse; uvilkaarligt vendte hun sig bort fra mig og blev snart sørgmodig og drømmende.

Hun ventede noget . . . hvad? — det vidste hun ikke engang selv.

Og jeg . . . jeg glædede mig — som jeg allerede har fortalt — over denne Forandring . . . ja — Gud maa vide hvorfor — jeg var næsten ude af mig selv af Salighed.

Forøvrigt vil jeg dog tilstaa, at ogsaa andre i mit Sted kunde have taget Fejl . . .

Thi hvem er fri for Forfængelighed?

Jeg behøver vel næppe at sige, at jeg først blev klar over alt dette senere, da jeg maatte lade mine stækkede, kraftesløse Vinger hænge slapt ned.

Den Misforstaaelse, der var opstaaet mellem Elise og mig, varede en hel Uge — men det var ikke noget nyt for mig; jeg har været Vidne til Misforstaaelser, der har været Aar.

Og hvem tør hævde, at Sandheden er det eneste virkelige? Løgneren er ligesaa — eller maaske mere — livskraftig end Sandheden.

Jeg mindes, at Tvivlens Orm dog selv i denne Uge undertiden løftede sit Hoved i mit Indre . . . men et saadant ensomt Menneske som jeg, er lige saa lidt i Stand til at forstaa, hvad der foregaar i hans Indre som til paa rette Maade at opfatte, hvad der sker lige for hans Øjne.

Og er Kærligheden ikke en naturlig Følelse? Ligger det ikke i Menneskenes Natur at elske? Kærligheden er en Sygdom, og for Sygdommen kan man ikke fastsætte Love.

Jeg indrømmer, at mit Hjerte undertiden trak sig sammen paa en ubehagelig Maade; men det var fordi alle Dele i mit indre Væsen var galt anbragte.

Hvorledes skal man saa kunde erkende, hvad der er sandt, og hvad der er usandt, hvad Aarsag der er til og hvad Betydning hver enkelt Følelse har?

Men hvorledes nu end alt dette forholder sig, saa endte disse Misforstaaelser, Anelser og Forhaabninger paa følgende Maade:

En Dag — ved 12 Tiden — hørte jeg, da jeg traadte ind i Hr. Oschogins Forværelse, at der var en fremmed inde i Salonen; Døren der indtil aabnedes og ledsaget af Husets Herre traadte en høj, slank Herre paa omtrent 25 Aar ud; hehændigt kastede han sin Kappe, der laa paa en Bænk, over

Skuldrene, tog en yderst hjertelig Afsked med Hr. Oschogin, greb skødesløst til sin Hue, da han gik forbi mig, og forsvandt under stærk Sporeklirren.

— Hvem var det? spurgte jeg Oschogin.

— Fyrst N., svarede denne, han er sendt hertil fra St. Petersborg for at inspicere Rekrutterne.

— Men hvor er Tjeneren dog henne? fortsatte han ærgeligt, da ingen havde været til Stede for at række Fyrsten hans Kappe.

Vi traadte ind i Salonen.

— Har han været længe her i Byen? spurgte jeg.

— Jeg tror, at han først kom hertil i Aftes. Jeg tilbød ham et Værelse i mit Hus, men han afslog det. Jeg tror forøvrigt, han er et yderst elskværdigt Menneske.

— Var han længe hos Dem?

— Omtrent en Time. Han bad om at blive præsenteret for min Hustru.

— Og præsenterede De ham saa for Deres Hustru?

— Ja, naturligvis.

— Og ogsaa for Deres Datter, Elisabeth Kirilowna — — —

— Ja, han har ogsaa gjort min Datters Bekendtskab.

Jeg tav en Stund og fortsatte paany:

— Ved De om han bliver her længe?

— Jeg tænker en 14 Dages Tid.

Og derefter ilede Hr. Oschogin bort for at klæde sig om til Middagen.

Jeg gik nogle Gange frem og tilbage i Salonen.

Jeg mindes ikke, at Fyrstens Ankomst dengang fremkaldte nogen anden Fornemmelse hos mig end den, der sædvanligvis bemægtiger sig en, naar man opdager et ukendt Ansigt i ens intime Kreds. Maaske var der ogsaa i denne Følelse lidt af den Misundelse, som griber beskedne, ukendte Provinsembedsmænd, naar de bliver stillet Ansigt til Ansigt med en elegant Officer fra St. Petersborg.

»En Fyrste«, tænkte jeg; »en Laps fra Hovedstaden, han vil sikkert behandle os med Ringagt . . . «

Jeg havde kun set ham lige flygtigt, men havde dog bemærket, at han var et smukt Menneske med en rask og utvungen Holdning.

Efter at have vandret nogle Gange op og ned i Salonen, blev jeg staaende foran et Spejl, tog en lille Kam frem af Lommen og bragte mit Haar i en malerisk Uorden og fordybede mig i Beskuelsen af mit eget Ansigt.

Jeg husker, at min Opmærksomhed navnlig var koncentreret om min Næse; dens ubestemte, svage Omrids beredte mig ikke synderlig Glæde — da jeg pludselig i Spejlet, der næsten gengav hele Værelset, saa Døren gaa op og Elises slanke Skikkelse træde ind.

Jeg ved ikke, hvorfor jeg ikke rørte mig og hvorfor mit Ansigt beholdt sit mørke Udseende.

Elise bøjede Hovedet frem, saa opmærksomt paa mig, trak Brynene i Vejret, bed sig i Læberne og holdt Aandedrættet tilbage som en, der glæder sig over ikke at blive bemærket; hun traadte forsigtigt tilbage og trak ganske sagte Døren til.

Døren knirkede let.

Elise skælvede og stod ganske stille et Øjeblik. Jeg rørte mig ikke af Stedet.

Hun greb atter fat i Haandtaget og forsvandt.

Det var umuligt at nære nogen Tvivl mere; det Udtryk, Elises Ansigt antog ved Synet af mig — dette Udtryk, hvori man saa tydeligt kunde læse Ønsket om at komme saa hurtigt som muligt bort og at undgaa et ubehageligt Møde, den Glædesstraale, jeg havde set i hendes Øjne, da hun troede, det var lykkedes hende ubemærket at trække sig tilbage — alt dette var mig et Bevis paa, at denne unge Pige ikke elskede mig.

Længe, længe formaaede jeg ikke at vende Blikket bort fra den ubevægelige, tavse Dør, som i Spejlet utydeligt saas som en lille, hvid Flade.

Jeg havde Lyst til at le af mit eget skuffede Ansigt — men jeg tabte Modet, gik hjem og kastede mig paa Sofaen.

Jeg var saa tung om Hjertet, at jeg ikke kunde græde. . . .

Men hvorfor skal man ogsaa græde? . . .

— Hvor kan det være muligt! raabte jeg Døden nær, medens jeg laa paa Ryggen med Armene over Kors.

— Hvor kan det være muligt gentog jeg atter og atter.

— Hvor er det muligt!

VII.

26. Marts 18. . . — Tøvejr.

Da jeg den følgende Dag efter lang Tøven og med indre Beklemthed traadte ind i Oschogins Modtagelsessalon, var jeg ikke den samme, som jeg havde været de tre sidste Uger.

Alle mine tidligere Vaner, som jeg havde lagt af under Indflydelse af denne for mig ny Følelse, viste sig pludselig igen, tog mig atter i Besiddelse ligesom en Herre, der vender tilbage til sit Hus.

Mennesker som jeg lader sig overhovedet ikke saa meget lede af virkelige Aarsager som af personlige Indtryk.

I Gaar havde jeg drømt om »En gensidig Kærligheds Lykke«, i Dag var jeg slet ikke i Tvivl om min »Ulykke« og overgav mig fuldstændig til Fortvivlelsen, skønt jeg ikke formaaede at finde et eneste fornuftigt Paaskud til denne min Fortvivlelse.

Jeg kunde ikke være skinsyg paa Fyrst N., og hvor mange Fortrin han end maatte være i Besiddelse af, saa kunde hans blotte Tilsynekomst dog ikke straks faa Elises Hengivenhed for mig til at slukkes i hendes Hjerte. . . .

Men havde hun da virkelig nogensinde næret nogen Hengivenhed for mig?

Jeg kaldte Fortiden tilbage i min Erindring.

— Og Spadsereturen i Skoven? spurgte jeg mig selv.

— Men hendes Ansigtsudtryk i Spejlet —? — Dog jeg synes alligevel, fortsatte jeg, at hun paa Spadsereturen i Skoven. . . .

— Ak, Gud hjælpe mig, hvad jeg dog er for en elendig Skabning! raabte jeg straks derpaa.

Saadanne halvtudtalte, ufuldendte Tanker fo'r atter og atter gennem mit Hoved som en ensformigt tilbagevendende Hvirvel. . . .

Jeg kom altsaa hen til Oschogins som det samme omfindtlige, mistroiske og pirrelige Menneske, jeg havde været fra Barn. . . .

Jeg traf hele Familien i Modtagelsessalonen.

Bismjonkoff sad i en Krog.

Alle syntes at være i det bedste Humør, ja Husets Herre straaledede formeligt, og det første, han sagde til mig, var, at Fyrst N. havde tilbragt hele den foregaaende Aften hos dem.

Elise modtog mig uden at vise Tegn paa nogen Bevægelse.

— Naa, nu kan jeg forstaa, hvorfor de alle er i godt Humør! sagde jeg ved mig selv.

Jeg maa tilstaa, at dette ny Besøg af Fyrsten forbavsede mig. — Det havde jeg ikke ventet. Forøvrigt venter Mennesker som jeg, at alt tænke-

ligt paa Jorden skal ske undtagen hvad der i Følge Tingenes Natur maa ske.

Jeg begyndte at surmule og gav mig Mine af at være et saaret, men højmodigt Menneskene.

Jeg vilde straffe Elise med min Unaade, hvoraf man kan se, at jeg ikke var aldeles uden Haab.

Der siges, at naar man virkelig elsker en Kvinde, kan man i visse Tilfælde have Glæde af at pine hende; men i min Stilling var det en uhyre Dumhed; Elise skænkede mig ikke den ringeste Opmærksomhed, kun hendes Moder bemærkede min Tavshed og spurgte til mit Befindende.

Jeg svarede naturligvis med et bittert Smil, at jeg Gud være lovet befandt mig fuldstændig vel.

Oschogin blev ved at tale til mig om sin Gæst, indtil han bemærkede, at jeg kun gav ham gnavne Svar.

Fra da af henvendte han sig kun til Bismjonkoff, der hørte paa ham med stor Opmærksomhed.

Pludselig traadte Tjeneren ind og meldte Fyrst N.

Husets Herre sprang op og ilede ham i Møde.

Elise, som jeg iagttog skarpt, rødmede af Glæde og kunne næsten ikke sidde rolig paa sin Stol.

Fyrsten traadte ind, glad, munter og elskværdig.

Da jeg ikke skriver for den velvillige Læsers Skyld, men ene og alene for min egen Fornøjelse. saa behøver jeg ikke at tage min Tilflugt til de Herrer Forfatteres Kunstgreb.

Jeg vil derfor straks uden videre Omsvøb for-

tælle, at Elise den første Dag havde forelsket sig lidenskabeligt i Fyrsten og at Fyrsten ogsaa elskede hende — dels fordi han ikke havde noget bedre at foretage sig, dels fordi han havde den Vane at fordreje Hovedet paa alle Kvinder, men desuden ogsaa, fordi Elise var en henrivende ung Pige.

Det var ikke saa underligt, at de elskede hinanden.

Han havde naturligtvis ikke ventet at finde en Perle i en saa ussel Skal (dermed mener jeg Byen O), og hun havde indtil da ikke engang i sine Drømme set en Mand, der tilnærmelsesvis lignede denne elegante, kloge og smukke Aristokrat.

Efterat de første Hilsener var udvekslede, forestillede Oschogin mig for Fyrsten, der behandlede mig overmaade høfligt.

Han var overhovedet høflig mod enhver, og til Trods for den uhyre Forskel i Kaar og Stand mellem ham og vort landlige Selskab, forstod han ikke alene at være saadan, at ingen følte sig forlegen i hans Nærværelse, men ogsaa at lade som om han var en af vore Lige, der kun tilfældigvis boede i St. Petersborg.

Denne første Aften aa, denne første Aften!

I vor Barndoms lykkelige Tid fortalte Læreren os som et Eksempel paa Standhaftighed Historien om den unge Lakedæmonier, der havde stjaalet en Ræveunge og gemt den under sin Kappe og uden at give et eneste Skrig fra sig lod den fortære sine Indvolde — han foretrak Døden for Skammen! . . .

Jeg kan ikke finde nogen bedre Lignelse til at forklare de forfærdelige Lidelser, jeg udstod, da jeg for første Gang saa Fyrsten sidde ved Siden af Elise.

Mit stadige, tvungne Smil, min pinefulde Iagttagelse, min dumme Tavshed og mit lige saa ydmygende som unyttige Ønske om at gaa — alt dette var maaske nok værd at lægge Mærke til.

Det var ikke en Ræv, der rev og sled i mit Indre, nej, det var Skinsyge, Misundelse, Følelsen af min egen Ringhed og min afmægtige Vrede, der paa engang pinte og martrede mig.

Jeg maatte tilstaa, at Fyrsten virkelig var en meget elskværdig Mand jeg slugte ham formelig med Øjnene; ja, jeg tror endogsaa, at jeg glemte at bevæge dem, naar jeg saa paa ham.

Han underholdt sig ikke alene med Elise, skønt naturligvis alt, hvad han sagde, var rettet til hende.

Jeg maa have forekommet ham overmaade kedelig . . . , han havde sandsynligvis snart bemærket, at han havde at gøre med en forsmaaet Elsker; kun af Medlidenhed med mig og maaske ogsaa i den faste Overbevisning, at jeg var fuldstændig ufarlig, behandlede han mig med overordentlig Elskværdighed.

Ingen kan forestille sig, hvor dette krænkede mig!

Jeg husker, at jeg engang i Aftenens Løb vilde gøre min Skyld god igen; jeg bildte mig pludselig ind (den, der faar disse Linier at læse, maa ikke

le mig ud, thi det var jo min sidste Drøm) . . . ja, Gud ved det, midt i mine Pinsler bildte jeg mig pludselig ind, at Elise kun vilde straffe mig for den Kulde, jeg havde vist hende under Begyndelsen af dette Besøg, — hun var vred paa mig og koketterede med Fyrsten alene for at hævne sig paa mig. . . .

Jeg ventede paa et belejligt Øjeblik, traadte saa hen til hende med et ydmygt og elskværdigt Smil og stammede:

— Lad det nu være forbi, tilgiv mig!

Og uden at afvente hendes Svar, gav jeg mit Ansigt et roligt, utvungent Udtryk, smilede og strakte Haanden ud (saavidt jeg mindes vilde jeg ordne ved mit Halstørklæde) og var lige ved at dreje mig om paa et Ben som om jeg vilde have sagt:

»Der er ingen Misforstaaelse mellem os mere; jeg er i godt Humør og vi skal nu allesammen være muntre.«

Men jeg vendte mig ikke om, da jeg som Følge af en vis unaturlig Stivhed i Knæerne var bange for at falde.

Elise forstod mig slet ikke; hun saa mig forundret ind i Ansigtet og smilede ligesom for hurtigere at blive af med mig og traadte saa atter hen til Fyrsten.

Saa blind og døv, jeg end var, saa maatte jeg dog tilstaa for mig selv, at hun ikke nærrede den ringeste Vrede mod mig: hun tænkte simpelthen slet ikke paa mig.

Dette Slag var knusende: mine sidste Forhaabninger styrtede sammen med et Brag, ligesom en Isblok sprænges i Tusinder af Smaastykker, naar den bliver gennemtrængt af Foraarsolen.

Jeg var slaaet ligesom Preusserne, der ved Jena tabte alt paa én Gang.

Nej, hun var slet ikke vred paa mig! . . .

Men ak, jeg saa tydeligt, at hun selv blev revet af Sted af en Bølge. Som et ungt Træ, der allerede halvt er revet løs fra Bredden, bøjede hun sig med Inderlighed over Strømmen, beredt til at skænke den sin Ungdoms første Blomster og sit hele Liv.

Den der maa være Vidne til en saadan Hengivelse, har gennemlevet bitre Stunder, hvis han ogsaa selv har elsket uden at finde Genkærlighed.

Aldrig vil jeg glemme hendes fortærende Opmærksomhed, hendes underlige Glæde, hendes uskyldige Selvforglemmelse, hendes barnlige og dog allerede saa kvindelige Blik, hendes lykkelige, jeg maa næsten sige — blomstrende Smil, som aldrig svandt bort fra hendes Ansigt med de halvtåabne Læber og de glødende Kinder. . .

Alt hvad Elise dunkelt havde forudfølt, medens vi spadserede i den lille Skov, gik nu i Opfyldelse — og medens hun hengav sig til sin Kærlighed blev hun rolig og klar — ligesom den ny Vin, der ophører at skumme, naar dens Tid er kommet. . .

Jeg var taalmodig nok til at tilbringe hele den

første Aften og den derpaa følgende i hendes Nærhed.

Jeg havde ikke det ringeste at haabe mere. . . .

Elise og Fyrsten sluttede sig inderligere og inderligere sammen som Dagene gik. . . .

Men jeg havde fuldstændig mistet Følelsen af mit eget Værd og formaaede ikke at løsrive mig fra min egen Ulykkes Skueplads.

Jeg mindes, jeg en Dag prøvede paa at lade være med at gaa hen til Oschogins; allerede tidligt om Morgenen havde jeg svoret paa at blive hjemme, men ved 8-Tiden om Aftenen (jeg plejede at gaa derhen ved 7-Tiden) sprang jeg op som en vanvittig og greb min Hat.

Aandeløs styrtede jeg ind i Hr Oschogins Modtagelsessalon.

Jeg bar mig saa dumt ad som jeg vel kunde, jeg tav haardnakket — der gik ofte flere Dage, hvor jeg ikke sagde et eneste Ord.

Som tidligere omtalt havde jeg aldrig udmærket mig ved Veltalenhed, men nu syntes al min Forstand at være forsvunden, naar jeg var sammen med Fyrsten, min Tunge var som lammet.

Naar jeg var alene, nødte jeg tilmed min stakels Hjerne til et saa anstrængende Arbejde som at tænke over, hvad jeg har set og hørt i Løbet af den foregaaende Dag, hvilket bevirkede, at jeg neppe besad Aandskraft nok til at gøre nye Iagttagelser, naar jeg vendte tilbage til Oschogins.

Jeg kunde tydeligt mærke, at man dér behandlede mig, som om jeg syg.

Hver Morgen tog jeg en ny, uomstødelig Beslutning, som jeg for det meste havde undfanget en søvnløs Nat under store Pinsler; jeg vilde erklære Elise min Kærlighed og give hende et venskabeligt Raad; men naar jeg saa blev alene med hende, nægtede min Tunge pludselig at gøre Tjeneste, som om den var lammet, og længselsfuldt ventede vi paa, at der skulde komme en tredje.

En anden Gang vilde jeg flygte bort derfra — naturligvis for evigt — men efterlade et Brev, fuldt af Bebrejdelser, til min Elskede.

Jeg var endog en Gang begyndt paa et saadant Brev; dog var ikke al min Retsfølelse forsvunden; jeg forstod, at jeg ikke havde den ringeste Ret til at gøre hende nogensomhelst Bebrejdelse og kastede Brevet i Ilden.

En anden Gang var jeg højmodig og velsignede Elise, ønskede hende al mulig Lykke og smilede fr min Krog blidt og venskabeligt til Fyrsten — men disse grusomme elskende takkede mig ikke for mit Offer, men lagde ikke engang Mærke dertil.

De trængte aabenbart hverken til min Velsignelse eller til mit Smil. . . .

Da hensatte Ærgrelsen mig i den forfærdeligste Sindstemning.

Jeg svor paa, at jeg som en Spanier vilde indhulle mig i min Kappe, lægge mig i Baghold og

myrde min lykkelige Medbejler, og med vild Glæde udmaalede jeg mig Elises Fortvivelse. . . .

Men for det første var Byen O. ikke videre rig paa dertil egnede Kroge, og for det andet kunde der være et Plankeværk, en Lygte eller en Natvægter i det Fjærne — nej, dette Hul passede bedre til at sælge Kringler i end til at udgyde Menneskeblod.

Jeg maa tilstaa, at jeg foruden disse mine forskellige Redningsmidler — saaledes udtrykte jeg mig altid, naar jeg talte til mig selv — ogsaa tænkte paa at henvende mig til selve Hr. Oschogin og gøre denne Adelsmand opmærksom paa den farlige Stilling, hvori hans Datter befandt sig samt paa de sørgelige Følger hendes Letsindighed kunde medføre. . . . ja, en Dag begyndte jeg endog en Samtale med ham om dette farlige Emne, men min Tale var saa dunkel, at han efter længe i Tavshed at have hørt paa mig, pludselig ligesom om han vilde sige Farvel, fo'r sig med Haanden henover Ansigtet, rømmede sig og gik bort, idet han lod mig sidde alene tilbage.

Jeg behøver vel ikke først at fortælle, at jeg, da jeg fattede denne Beslutning, var overbevidst om, at jeg handlede paa den mest uegennnyttige Maade af Verden og kun opfyldte min Pligt som en Ven af Huset.

Men jeg vover dog at tilstaa, at jeg, selv om Hr. Oschogin ikke havde afbrudt mine Udgydelser, dog havde manglet Mod til at ende min Monolog. . . .

Undertiden begyndte jeg med en vigtig Mine som en gammel Filosof at gruble over Fyrstens Fortrin; derpaa trøstede jeg mig med det Haab, at denne Sag ikke var af nogen alvorlig Betydning, at Elise vilde komme til Besindelse, at hendes Kærlighed ikke var nogen sand Kærlighed! Nej, ikke nogen sand Kærlighed!

Kort sagt: alle mulige forskellige Tanker gennemkrydsede min Hjerne.

Men jeg maa tilstaa, at det Middel: at berøve mig selv Livet aldrig faldt mig ind. Ja, jeg tænkte ikke en eneste Gang paa at berøve mig selv Livet.

Hvorfor jeg ikke fattede denne Tanke, véd jeg ikke. . . .

Maaske følte jeg allerede dengang, at noget langt Liv alligevel ikke skulde blive mig beskaaret.

Det er let at forstaa, at jeg under disse ugunstige Omstændigheder var mere unaturlig og tvungen i min Omgang med andre Mennesker end jeg nogen-sinde før havde været.

Ja endog Fru Oschogin, der dog var begavet med en medfødt Dumhed, begyndte at gaa af Vejen for mig og vidste ikke mere, hvordan hun skulde være overfor mig.

Bismjonkoff, denne høflige og altid tjenstvillige unge Mand, undveg mig ligeledes.

Allerede dengang forekom det mig, at ogsaa han elskede Elise og at jeg saaledes i ham havde fundet en Lidelsesfælle. Men han lod som om han

ikke forstod mine Hentydninger og talte forøvrigt kun ugerne med mig.

Fyrsten var overordentlig venlig imod ham, ja, man kan næsten sige respektfuld.

Hverken Bismjonkoffs eller min Nærværelse generede Fyrsten og Elise.

Hun søgte ikke at undgaa Bismjonkoff som hun undgik mig, thi han saa hverken paa hende som en Ulv eller et Offerlam — han holdt dem med Selskab, naar de ønskede det. Ganskevist var han ikke særlig munter ved saadanne Lejligheder; men hans Munterhed havde jo ogsaa tidligere været af en stille Art.

Paa denne Maade gik omtrent 14 Dage.

Fyrsten var ikke alene smuk, men han spillede ogsaa Klaver, sang, tegnede ret godt og forstod at fortælle.

Hans Anekdoter, der var fra de højere Kredse i Hovedstaden, gjorde altid et stærkt Indtryk paa hans Tilhørere — et saa stærkt Indtryk, at han ikke syntes at tillægge det nogen Betydning. . . .

Som Følge af disse Fyrstens Manøvrer — hvis man kan kalde det saaledes — blev hele Selskabet i O. henrevet af Begejstring under hans ikke videre langvarige Ophold dér.

Vi Provinsbeboere bliver let begejstrede for en Mand, der tilhører de højere Kredse.

Fyrstens hyppige Besøg hos Oschogins (han tilbragte alle sine Aftener hos dem), vakte ikke saa ringe Misundelse hos de andre Herrer Provins-

aristokrater og Embedsmænd; men Fyrsten, der var en erfaren Verdensmand, tilsidesatte dog ikke en eneste af dem, han aflagde Visitter hos dem alle, sagde idetmindste en Artighed til hver Frue eller Frøken, spiste deres tunge kedelige Retter og drak deres afskyelige Vin med de højtravende Mærker — kort sagt, han opførte sig udadledigt, forsigtigt og klogt.

Fyrsten var overhovedet en munter Mand af vindende Karakter og elskværdig, ikke alene af Naturen, men ogsaa af Beregning — hvorfor skulde han saa ikke have Held med sig i enhver Henseende?

Allerede fra den første Dag efter hans Ankomst syntes alle i Huset, at Tiden gik med en forunderlig Hastighed; alt gik efter en Snor.

Selvom den gamle Hr. Oschogin ogsaa lod som om han ikke lagde Mærke til noget, saa gned han sig sandsynligvis i Hænderne ved Tanken om at faa en saadan Svingerson.

Fyrsten saa paa det med rolig Anstand. . . .

Da hændte der pludselig noget uventet — —
Videre i Morgen.

I Dag er jeg træt.

Disse Erindringer sætter mit Sind i Bevægelse, selv om jeg staar ved Gravens Rand.

Terentjewna gjorde i Dag den Bemærkning, at min Næse allerede var begyndt at blive spids.

Det skal være et daarligt Varsel.

VIII.

27. Marts 18. . . — *Stadig Tovejr.*

Sagerne stod nu saaledes:

Fyrsten og Elise elskede hinanden, Hr. og Fru Oschogin var forventningsfulde og Bismjonkoff var næsten altid hos dem — andet kunde der ikke siges om ham; jeg skælvede som en Fisk paa Krogen og iagttog Udviklingens Gang med anstrængt Iver.

Jeg husker, at jeg dengang vilde gøre mig det til en Opgave, idetmindste at forhindre Elise i at falde i Forførerens Garn, hvorfor jeg ogsaa skænkede Tjenestepigen og den skæbnesvangre Bagtrappe en særlig Opmærksomhed, omendskønt jeg paa den anden Side ofte hele Nætter drømte om, at jeg med rørende Højmodighed engang vilde række det bedragne Offer min Haand og sige:

— Denne nedrige Skurk har forraadt dig; men jeg er din sande Ven lad os glemme det som er sket og lad os være lykkelige!

Da bredte der sig pludselig en glædelig Nyhed over hele Byen: Gouvernementets Adelsmarchal vilde holde et Bal paa sit Gods til Ære for den fornemme Gæst.

Alle de af Byen O.s Indbyggere, der hørte til den fornemme Verden, modtog en Indbydelse. Lige fra Politimesteren til Apothekeren, der var Tysker og gerne vilde have, at man skulde tro, at han talte rent Russisk, hvorfor han altid brugte stærke Udtryk — paa forkerte Steder. . . .

Som det hører sig til blev der truffet vældige Forberedelser.

En Parfumehandler solgte alene 16 Krukker mørkeblaa Pomade med Paaskriften: »á la jasmin«.

De unge Frøkner snørede sig i snævre Dragter, der foraarsagede dem frygtelige Pinsler: deres Mødre anbragte paa deres Hoveder forfærdelige Kunstværker, der skulde forestille Kapper, og deres Fædre vidste af bare Iver ikke, hvad de skulde gøre.

Endelig kom den længselsfuldt ventede Dag!

Ogsaa jeg var blandt de indbudte.

Adelsmarchallens Gods laa omtrent 9 Werst fra Byen. Hr. Oschogin tilbød mig en Plads i sin Vogn; men jeg afslog det. . . . Saaledes vil Børn, der har faaet Straf, heller ikke spise deres Yndlingsretter ved Bordet, idet de mener at paa denne Maade kan de bedst hævne sig paa deres Forældre.

Jeg følte tillige, at min Nær værelse vilde genere Elise.

Bismjonkoff fik min Plads. Fyrsten kørte i sin egen Vogn; og jeg havde i Anledning af Festen lejet en afskyelig Drosche, som jeg ikke maatte betale saa ganske lidt for.

Jeg vil undlade at beskrive dette Bal.

Alt var som det burde være. Paa Balkonerne Musikanter, der paa deres Blæseinstrumenter spillede gyselig falskt.

Godsejere med deres Familie i umoderne Dragter, Tjenere med udtraadte Støvler og strikkede Bomuldshandsker, Provinsløver med krampagtigt fortrukne Ansigter o. s. v.

Og hele den lille Verden drejede sig om én Sol, Fyrsten.

Skjult i Mængden, uden at blive bemærket af de fyrretyveaarige Jomfruer med Hedeblegner i Panden og blaa Blomster paa Issen, iagttog jeg snart Fyrsten, snart Elise.

Hun bar denne Aften en overmaade smuk Dragt og saa henrivende ud.

De dansede kun to Gange med hinanden (idetmindste dansede han Mazurka med hende), men det forekom mig som om der var et hemmeligt, ubrydeligt Baand mellem dem. Uden at se paa hende, uden at tale med hende, syntes han alligevel stadig at underholde sig med hende; naar han var smuk, elegant og elskværdig, saa var det dog kun for hendes Skyld.

Det var tydeligt, at hun vidste, hun var Ballets Dronning — og en elsket Dronning; hendes Ansigt straaled hele Aftenen af barnlig Glæde, uskyldig Stolthed, undertiden ogsaa af en anden dybere Følelse.

Man kunde næsten sige, at der udstraalede et Pust af Lykke fra hende.

Alt dette mærkede jeg. . . .

Det var jo heller ikke første Gang, jeg iagttog dem. . . .

I Begyndelsen var jeg meget bedrøvet over det.

Derefter blev jeg greben af en vis Rørelse, og tilsidst var jeg rasende.

Jeg blev paa engang besat af en forfærdelig Vrede, og jeg husker, at jeg var besjælet af en besynderlig Glæde ved denne nye Følelse, og at jeg af den Grund endog nærrede en vis Højagtelse for mig selv.

»Vent blot, alt er ikke tabt endnu«, sagde jeg til mig selv.

Da de første slæbende Toner af Mazurkaen lød, saa jeg mig roligt omkring, traadte koldt og utvungent hen til en ældre Frøken med langt Ansigt, rød, skinnende Næse og en meget grim og aaben, jeg kunde næsten sige, opspærret Mund, samt en senet Hals, der lignede Haandtaget paa en Contrebas.

Jeg traadte altsaa hen til denne Jomfru, slog Hælene sammen og bød hende op til en Dans.

Hun bar en rosafarvet Kjole, der sikkert havde været med til mere end ét Bal og ikke syntes at befinde sig godt derved; paa hendes Hoved dinglede en kæmpemæssig, forpjusket Fjer, -- overhovedet var denne Jomfru, om jeg tør udtrykke mig saaledes, fra Isse til Hæl gennemtrængt af en vis sur Kedsomhed og aargammel Tilsidesættelse.

Hun havde ikke rørt sig fra sin Plads hele Aftenen; ingen faldt paa at byde hende op til Dans. Dog havde et ungt Menneske paa 16 Aar i Mangel af andre Damer haft i Sinde at henvende sig til hende; han havde allerede gjort nogle Skridt henimod hendes Plads; men pludselig var han blevet eftertænkksom, havde set paa hende, og var skyndsomst forsvunden i Mængden.

Man kan forestille sig med hvilken glad Forbavselse hun modtog min Opfordring.

Triumferende førte jeg hende gennem hele Salen, bemægtigede mig to Stole, og vi satte os i de dansendes Kreds, i hvilken vi var det tiende Par.

Fyrsten, der naturligvis havde faaet første Plads, sad næsten lige overfor os.

Som tidligere omtalt dansede Fyrsten med Elise.

Hverken min Dame eller jeg blev besværet med Indbydelser, hvorfor vi fik Tid at tale sammen.

Sandt at sige udmærkede min Dame sig ikke ved nogen særlig Evne til at konversere; hun benyttede kun sin Mund til at frembringe et saa mærkeligt Smil, som jeg aldrig før havde set Magen til; naar hun smilede, trak hun nemlig Munden nedad og Øjnene i Vejret, saa at det saa ud som om hendes Ansigt blev forlænget af en usynlig Magt.

Men det var mig fuldstændig ligegyldigt om hun var veltalende eller ikke.

Heldigvis befandt jeg mig i en ondsindet Stemning og min Dame indgød mig ikke nogen Ærefrygt.

Jeg begyndte at kritisere alt og alle; særlig lod jeg det gaa udover de unge Mænd fra Hovedstaden, St. Petersborger-Don-Juanerne, og tilsidst talte jeg med en saadan Flugt, at min Dame efterhaanden ophørte at smile og i Stedet derfor for at kunne hæve Øjnene i Vejret, pludselig — af Forbavselse — begyndte at skele og det paa en saa mærkelig Maade, som om hun for første Gang havde bemærket, at hun havde en Næse i Ansigtet, medens min Sidemand, en af de omtalte Løver, saa paa mig med et Ansigtsudtryk som en Skuespiller paa Scenen, naar han vaagner op i en fremmed Egn og ligesom han havde villet sige: »Hvad, er du ogsaa her?«

Til Trods for min ivrige Talen vedblev jeg dog at betragte Elise og Fyrsten.

De blev i et Væk opfordrede til at danse; men jeg led mindre, naar de dansede, og selv naar de sad ved Siden af hinanden og talte sammen, medens de saa paa hinanden med det blide Smil, som aldrig viger fra de lykkeligt elskendes Ansigter, var min Pine ikke saa stor; men naar Elise svævede gennem Salen med en eller anden Laps og Fyrsten sad med hendes blaa Gazeslør og glædede sig over hendes Triumf, medens han drømmende fulgte hende med Øjnene — saa, aa, saa martredes jeg af uudholdelige Pinsler og af Ærgrelse gav jeg saa ondskabsfulde Bemærkninger til Bedste, at min Dames Pupiller paa hver Side mere og mere nærmede sig Næsen.

Imidlertid var Mazurkaen til Ende.

Man begyndte en ny Dans, den saakaldte »Confidente«. I denne Dans sætter Damen sig midt i Kredsen, udvælger sig en anden Dame til fortrolig, og hvisker til hende Navnet paa den Herre, med hvilken hun ønsker at danse; hendes Kavalier fører derefter den ene efter den anden af Herrene frem, og den fortrolige ryster paa Hovedet, indtil endelig den forudbestemte Kavalier viser sig.

Elise satte sig i Kredsen og valgte til sin fortrolige vor Værts Datter, en ung Pige af den Slags, som man plejer at gaa forbi med et »Gud befalet.«

Fyrsten begyndte at søge efter den udvalgte.

Forgæves fremstillede han omtrent en halv Snes unge Mænd for hende (vor Værts Datter gav dem alle smilende en Kurv) — saa vendte han sig endelig mod mig.

I dette Øjeblik foregik der noget usædvanligt i mig; jeg skælvede over hele Legemet, vilde sige nej, men rejste mig dog op og traadte frem.

Fyrsten førte mig hen til Elise. . . .

Hun saa ikke engang paa mig, og hendes fortrolige rystede afvisende paa Hovedet.

Fyrsten vendte sig om mod mig og gjorde — sandsynligvis foranlediget dertil af mit dumme Ansigt — et dybt Buk for mig.

Dette haanlige Buk, denne Afvisning, som min triumferende Medbejler føjede til, hans foragtelige Smil, Elises ligegyldige Ringeagt — alt dette bragte mig fra Sans og Samling. . . .

Jeg traadte hen til Fyrsten og hviskede rasende til ham:

— Det lader til, at De vil gøre Dem lystig over mig?

Fyrsten saa paa mig med foragtelig Forbavselse.

Han greb min Haand og svarede, idet han lod som om han vilde føre mig tilbage til min Plads:

— Jeg, sagde han, jeg?

— Ja, De, fortsatte jeg i en hviskende Tone, da han førte mig til min Plads. — Ja De; men jeg tillader ikke nogen indbildsk St. Petersborger-Parvenu — —.

Fyrsten smilede roligt, ja næsten nedladende, trykkede min Haand og hviskede sagte:

— Jeg forstaar Dem; men dette Sted egner sig ikke dertil; vi vil senere tales ved.

Dermed vendte han mig Ryggen, traadte hen til Bismjonkoff og førte ham hen til Elise.

Denne lille, blege Embedsmand var den udvalgte.

Elise rejste sig og gik ham i Møde.

Jeg satte mig atter ved Siden af min Dame med den melankolske Fjer paa Hovedet.

Jeg forekom mig selv at være en Helt; mit Hjerte bankede heftigt og en ædel Bevægelse hævede og sænkede mit Bryst under det stærkt stivede Skjortebryst.

Jeg aandede dybt og hastigt og nu saa jeg paa min Nabo, Løven, med en saa overlegen Mine, at hans tynde Ben uvilkaarligt begyndte at skælve.

Da jeg havde gjort det af med denne unge Mand,

lod jeg mine Øjne glide henover hele Kredsen af Herrer.

Det forekom mig, at to eller tre af disse saa paa mig med en vis Uro; men ellers var der ingen, der havde lagt Mærke til, at jeg havde talt med Fyrsten.

Min Medbejler sad atter paa sin Stol, fuldkommen rolig og med sit sædvanlige Smil.

Bismjonkoff førte Elise tilbage til hendes gamle Plads.

Hun nejede venligt for ham og vendte sig derpaa straks til Fyrsten — det forekom mig med en vis Skælven; men han lo til hende som Svar, gjorde en graciøs, afværgende Haandbevægelse og syntes at sige hende noget ualmindeligt behageligt, thi hun rødmede af Glæde, sænkede Blikket og rettede det saa atter mod ham med et Udtryk af øm Bebrejdelse.

Den heroiske Stemning, som havde grebet mig, forlod mig ikke under hele Mazurkaen; men jeg havde ophørt med at fortælle Anekdoter og kritiserere og saa' kun fra Tid til anden mørkt og strængt paa min Dame, der øjensynligt var begyndt at blive bange for mig og som allerede stammede forfærdeligt og missede i et Væk med Øjnene.

Jeg bragte hende derfor atter tilbage til hendes naturlige Beskytterinde, hendes Fru Moder, en svær Dame med et rødt Stillads paa Hovedet.

Da jeg havde bragt den forskrækkede Pige hen, hvor hun hørte hjemme, traadte jeg hen til et

Vindu, lagde mine Arme over Kors og ventede paa det, der vilde komme.

Jeg maatte vente temmelig længe.

Fyrsten var bestandig omgivet af vor Vært — ja omgivet ligesom England af Havet — for ikke at tale om de øvrige Medlemmer af Adelmarchallens Familie og de andre Gæster; han kunde altsaa ikke gaa hen og tiltale en saa ubetydelig Person som jeg.

Jeg husker, at jeg dengang glædede mig over min egen Ringhed.

»Vent du kun«, tænkte jeg, da jeg saa med hvilken Høflighed han snart vendte sig til en, snart til en anden af de ærværdige Personer, som higede efter den Ære at blive bemærket af ham; »vent du bare et Øjeblik endnu, min gode Mand — du bliver dog nødt til snart at komme hen til mig — jeg har jo fornærmet dig«.

Endelig unddrog Fyrsten sig sin Hob af Tilbedere, gik forbi mig, saa ligegyldigt ud af Vinduet og derpaa paa mit Haar og vilde allerede vende sig bort, da han pludselig blev staaende som om han kom til at huske paa noget.

— Ak ja, sagde han, idet han smilende vendte mod mig.

— Naa, jeg har en lille Sag at afgøre med Dem.

To af de mest paatrængende Godsejere, som haardnakket havde forfulgt Fyrsten, troede sandsynligvis, at det drejede sig om »et eller andet Tje-

nesteanliggende« og traadte tilbage, fulde af Æresfrygt.

Fyrsten tog min Arm og førte mig lidt til Side. Mit Hjerte bankede heftigt.

— Jeg tror, at De har fornærmet mig, begyndte han, idet han stærkt betonedede Ordet »De«, og betragtede mig med en foragtelig Mine, der mærkeligt nok passede godt til hans smukke, friske Ansigt.

— Jeg sagde, hvad jeg mente, svarede jeg med hævet Stemme.

— Ssss.... sagte, bemærkede han, ordentlige Mennesker skriger ikke saadan op. De vil sandsynligvis slaas med mig?

— Det bliver Deres Sag om De vil slaas eller ikke, svarede jeg, idet jeg rettede mig i Vejret.

— Jeg bliver nødt til at udfordre Dem, fortsatte han ligegyldigt, hvis De da ikke vil tage Deres Ord tilbage.

— Jeg plejer ikke at tage mine Ord tilbage, svarede jeg stolt.

— Virkelig ikke! bemærkede han med et haanligt Smil.

— I saa Fald, fortsatte han efter en kort Pavse, skal jeg have den Ære at sende Dem min Sekundant i Morgen.

— Godt, svarede jeg saa ligegyldigt som jeg kunde.

Fyrsten bukkede let.

— Jeg kan ikke hindre Dem i at anse mig for at være indbildsk, tilføjede han, idet han betragtede

mig med en hovmodig Mine; men Parvener kan Fyrsterne af Familien N. ikke være. Paa Gensyn Hr. Shtukaturin.

Han vendte mig hastigt Ryggen og traadte atter hen til Husets Herre, der allerede var begyndt at blive urolig.

Shtukaturin! . . . og jeg hed Tchulkaturin. . . .

Jeg kunde ikke finde paa noget at svare ham paa denne hans sidste Fornærmelse, men stirrede rasende efter ham.

— I Morgen, hviskede jeg med sammenbidte Tænder og henvendte mig straks til en Officer, jeg kendte, den gamle Ritmester Koloberdajeff, et skrækelig letsindigt Menneske, men en fortræffelig Kammerat; jeg fortalte ham i faa Ord om min Strid med Fyrsten og bad ham om at være min Sekundant.

Naturligvis sagde han straks ja og fulgtes med mig hjem.

Jeg kunde ikke sove hele Natten — af Ophidselse, ikke af Fejghed.

Jeg er ikke fejj. Jeg tænkte endogsaa overmaade lidt paa Muligheden af at miste Livet — »dette største jordiske Gode« som Tyskerne siger.

Jeg tænkte paa Elise, paa mine tilintetgjorte Forhaabninger og paa, hvad jeg skulde gøre.

»Skal jeg prøve paa at dræbe Fyrsten? spurgte jeg mig selv.

Naturligvis vilde jeg ikke dræbe ham som en Hævn, men kun ene og alene for at gøre en Velgerning mod Elise.

»Men vil hun kunne overleve dette Slag?« fortsatte jeg.

»Nej, det er bedre, at han dræber mig«.

Jeg maa tilstaa, at Tanken om, at jeg, en saa ringe Provinsembetsmand, havde tvunget en saa højtstaaende Person til at slaas med mig, glædede mig.

Medens jeg endnu næste Morgen var beskæftiget med disse Tanker, kom Koloberdojeff ind til mig.

— Naa, spurgte han smilende, idet han traadte ind i mit Sovekammer, hvor bliver Fyrstens Sekundant af?

— Men, svarede jeg ærgerligt, Klokken er jo først syv; Fyrsten sover sandsynligvis endnu.

— Saa lad mig faa The, sagde den utrættelige Ritmester; jeg har en forfærdelig Hovedpine fra i Aftes. — jeg har slet ikke været klædt af.

— Forøvrigt, tilføjede han han gabende, klæder jeg mig sjældent af.

Der blev bragt ham The.

Han drak 6 Glas med Rom i, og røg 4 Piber Tobak, fortalte mig, at han den foregaaende Dag for Spotpris havde købt en Hest, med hvilken ingen Kusk vovede at køre og at han tænkte at tæmme den ved at binde dens Forben sammen.

Derefter sov han ind paa Sofaen, uden at klæde sig af og med Piben i Munden.

Jeg var staaet op og ordnede mine Papirer.

Jeg fandt et Indbydelseskort fra Elise — det var

det eneste Brev, jeg nogensinde havde faaet fra hende.

Jeg vilde lægge det ved mit Hjerte, men betænkte mig dog og kastede det ned i min Rejsekuffert.

Koloberdojeff snorkede sagte.

Jeg husker, at jeg betragtede hans forpjuskede Hoved med det dristige, sorgløse og godmodige Ansigt.

Ved Titiden meldte min Tjener mig, at Bismjonkoff var kommet.

Altsaa havde Fyrsten valgt ham til Sekundant!

Vi vækkede begge Ritmesteren, der laa i dyb Søvn.

Han rejste sig, saa forvirret og fortunlet paa os, forlangte med hæst Stemme Brændevin, strakte sig, lykønskede Bismjonkoff og begav sig sammen med denne ind i det andet Værelse, for at raadslaa med ham.

De Herrer Sekundanters Raadslagning varede ikke ret længe.

Efter et Kvarters Forløb kom de begge ind til mig i Sovekammeret.

Koloberdojeff meddelte mig, at vi i Dag Kl. 3 skulde duellere paa Pistoler.

Jeg nikkede tavs til Tegn paa, at jeg var tilfreds.

Bismjonkoff tog straks efter Afsked og gik. Han var en Smule bleg og til Trods for sin ydre Ro meget ophidset — som en Mand, der ikke er vant

til at give sig af med den Slags Ting; men iøvrigt var han høflig og kold.

Jeg følte mig greben af en vis Skamfuldhed, medens han var til Stede, og vovede ikke at se ham ind i Øjnene.

Koloberdojeff begyndte igen at tale om sin Hest.

Det var jeg overordentlig glad for — jeg havde været bange for, at han skulde begynde at tale om Elise. Men min brave Ritmester var ikke nogen Ven af Sladder og det saa meget desto mindre som han foragtede alle Kvinder; han kaldte dem alle tilsammen for »Salat« — den gode Gud maa vide hvorfor.

Ved Totiden spiste vi saa hastigt som muligt.

Ved Tretiden befandt vi os paa det Sted, hvor Duellen skulde finde Sted.

Det var i denne Birkeskov, i hvilken jeg havde spaseret sammen med Elise, faa Skridt fra den mindeværdige Flodbred. . . .

Vi var kommet først, men Fyrsten og Bismjonnkoff lod ikke vente længe paa sig.

Om Fyrsten kunde man uden at overdrive, sige, at han var frisk som en Rose.

Hvor straaledede hans brune Øjne ikke glade og muntre under hans Skindhue! . . .

Han røg en Cigaret og da han fik Øje paa Koloberjeff trykkede han elskværdigt hans Hænder og gjorde endogsaa et meget venligt Buk for mig.

Jeg derimod følte til min store Ærgrelse, at jeg var bleven bleg og at mine Hænder skælvede let

... Min Strube var tør — det var naturligt, jeg havde aldrig før duelleret ...

»Aa Gud«, tænkte jeg, »bare nu ikke denne spottelystne Herre anser min Ophidselse for Fejhed.«

Jeg ønskede inderligt, at jeg ingen Nerver havde haft, men da jeg tilsidst saa paa Fyrstens Ansigt og opdagede det neppe mærkelige, spottende Smil om hans Læber, vendte min onde Sindsstemning atter tilbage og jeg blev øjeblikkelig rolig.

Imidlertid stak vore Sekundanter Afstanden af, talte Skridtene og ladede Pistolerne.

Koloberdajeff var langt ivrigere end Bismjonnkoff, som saa til og næsten lod den anden gøre det hele alene.

Det var en herlig Dag — ganske som den, da jeg foretog den uforglemmelige Spaseretur med Elise.

Den dybblaa Himmel lyste blændende gennem Bladenes gyldentgrønne Tag, og det forekom mig, at disse Blades Skælven hensatte mig i en nervøs Ophidselse.

Fyrsten røg stadig paa sin Cigaret og slog med sin Spadserestok paa et ungt Birketræ.

— Nu, mine Herrer, indtag deres Plads, alt er parat, sagde Koloberdajeff endelig og rakte os Pistolerne.

Fyrsten gjorde nogle Skridt fremad, blev saa staaende, kastede Hovedet tilbage og spurgte mig over Skuldrene:

— De vil altsaa stadig ikke tage Deres Ord tilbage?

Jeg vilde svare ham, men min Stemme slog Klik og jeg nøjedes derfor med at gøre en foragtelig Bevægelse med Haanden.

Fyrsten lo atter højt og indtog sin Plads.

Jeg hævede Pistolen og sigtede efter min Fjendes Bryst.

I dette Øjeblik var han virkelig min Fjende, men pludselig rettedes Løbet opad som nogen havde stødt til min Albu, og jeg skød.

Fyrsten vaklede, greb sig med den ene Haand til den venstre Tinding — en Blodstrøm flød nedover Kinden under den hvide Handske.

Bismjonkoff styrtede hen til ham.

— Det har ikke noget at betyde, sagde Fyrsten, idet han tog sin Hue af; naar Kuglen har truffet Hovedet uden at jeg er faldet, saa kan det kun være et Strejfskud.

Roligt tog han et Batisteslømmetørklæde op af Lommen og trykkede det mod sit blodbestænkte Haar.

Som forstenet stirrede jeg paa ham uden at røre mig af Stedet.

— Vær saa god at gaa hen paa Deres Plads, sagde Koloberdajeff strengt til mig.

Jeg adlød.

— Skal Duellen fortsættes? tilføjede han, idet han vendte sig mod Bismjonkoff.

Men Fyrsten svarede smilende, uden at tage Tør-

klædet bort fra Kinden og inden jeg endnu var kommet tilbage til min Plads:

— Duellen er endt!

Og han skød sin Pistol af i Luften.

Jeg var næsten ved at bryde ud i Taarer af Ærgrelse og Vrede.

Dette Menneske slæbte mig saa at sige i Støvet ved sin Højmodighed, han dræbte mig . . .

Jeg vilde protestere, jeg vilde forlange, at han skulde skyde paa mig, men han traadte hen til mig og rakte mig sin Haand.

— Ikke sandt, alt mellem os er glemt? sagde han i en elskværdig Tone.

Jeg kastede et Blik paa hans Ansigt, der nu var blevet blegt, og paa det blodbestænkte Tørklæde.

Ganske tilintetgjort besvarede jeg hans Haandtryk.

— Mine Herrer, tilføjede han, idet han vendte sig mod Sekundanterne, jeg haaber, at dette bliver mellem os.

— Naturligvis, raabte Koloberdojeff; men tillad Fyrst —

Og han forbandt hans Hoved.

Da Fyrsten gik, bukkede han for mig.

»Ødelagt, moralsk ødelagt«, tænkte jeg, da jeg sammen med Koloberdojeff vendte hjem.

— Men hvad er der dog i Vejen med Dem? spurgte Ritmesteren; vær dog rolig; Saaret er ikke farligt; hvis han har Lyst til det, kan han allerede danse i Morgen. Eller skulde De være ked af, at

De ikke har dræbt ham? Det vilde være Uret af Dem; han er et aldeles fortræffeligt Menneske.

— Men hvorfor har han skaanet mig? stammede jeg endelig. . . .

— Et udmærket Indfald, fortsatte Ritmesteren. Saadan er I alle, I Forfattere.

Jeg ved ikke, hvorfor han fik det Indfald at kalde mig Forfatter.

Jeg kan ikke skildre min Ophidselse, Aftenen efter at denne ulyksalige Duel havde fundet Sted.

Min Forfængelighed havde faaet et forfærdeligt Knæk.

Jeg blev ikke plaget af Samvittighedsnag, men Bevidstheden om min Dumhed ødelagde mig paa Sjæl og Legeme.

»Jeg har selv givet mig Naadestødet!« raabte jeg uophørligt, idet jeg med lange Skridt gik op ned i Værelset.

»Fyrsten er blevet saaret af mig og han tilgiver mig! — Ja, nu er Elise hans! Nu formaar intet mere at redde hende, at rive hende bort fra Afgrundens Rand«.

Jeg vidste meget godt, at vor Duel til Trods for Fyrstens Ord ikke kunde forblive nogen Hemmelighed, i hvert Fald maatte Elise snart faa at høre derom.

»Fyrsten er ikke saa dum«, mumlede jeg ganske ude af mig selv, »at han ikke skulde drage Nytte af noget saadant. . . .«

Men i dette Punkt tog jeg Fejl.

Den følgende Dag vidste naturligvis hele Byen om Duellen og om Anledningen dertil; men det var ikke Fyrsten, der havde sladret. Tværtimod, da han om Aftenen kom til Elise med forbundet Hoved og vilde fremkomme med en opdigtet Forklaring, vidste hun allerede alt.

Om det var Bismjonkoff, der havde forraadt mig eller om Efterretningen var naaet hende ad anden Vej, formaar jeg ikke at sige.

Men forøvrigt vilde det ogsaa være umuligt at holde noget hemmeligt i en saa lille By.

Man kan tænke sig, hvorledes Elise og hele Familien Oschogin modtog ham.

Hvad mig angaar, saa blev jeg paa en Gang Genstand for alles Harme og Afsky; man kaldte mig et depraveret Uhyre, en til Galskab skinsyg Othello!

Mine faa Bekendte behandlede mig som en spe-dalsk.

De stedlige Embedsmænd henvendte sig straks til Fyrsten med et Forslag om at straffe mig eksemplarisk strengt og kun Fyrstens udtrykkelige og indstændige Bøn formaaede at afvende den Storm, der truede mig.

Dette Menneske var bestemt til at tilintetgøre mig i enhver Retning.

Jeg begravedes under hans Højmod som under en Lavine.

Jeg behøver vel ikke at fortælle, at Oschogins Hus var lukket for mig fra dette Øjeblik.

Hr. Oschogin sendte mig endogsaa en ganske almindelig Blyant, som jeg havde glemt dér.

Han havde idetmindste Grund til at være rørende paa mig.

Min forrykte Skinsyge — paastod man ude i Byen — havde saa at sige klaret Forholdet mellem Elise og Fyrsten.

Hr. og Fru Oschogin begyndte ligesom andre Folk at betragte Fyrsten som Elises Brudgom.

I Grunden kunde dette paa ingen Maade være behageligt for Fyrsten; men han syntes overmaade godt om Elise og desuden var hans Hverv endnu ikke tilendebragt — han tilpassede sig derfor med en klog Verdensmands hele Dygtighed efter sin ny Stilling og fandt snart den rette Tone i sin ny Rolle, hvis man da kan kalde det saaledes.

Men jeg!

Jeg kunde kun vride mine Hænder, naar jeg tænkte paa min nuværende Stilling og paa Fremtiden.

Naar vore Lidelser er blevet saa store, at hele vort Indre skælver og knager som en overlæstet Vogn, saa skulde de idetmindste høre op med at være latterlige.

Men nej!

Man ler ikke blot til Taarerne er holdt op med at flyde, til man er udmattet, fuldstændig udmattet — til man ikke længer kan græde — man ler ogsaa højt og skingrende, naar ens Tunge tier og ens Klage er forstummet.

Og da jeg ikke gerne vil synes latterlig i mine egne Øjne og da jeg tillige er overmaade træt, saa vil jeg vente med at fortsætte og om Gud vil det, slutte min Fortælling i Morgen. . . .

IX.

29. Marts 18. . . — *Let Frost; i Gaar var det Tøvejr!*

I Gaar var jeg for svag til at fortsætte min Fortælling.

Jeg tilbragte største Delen af Dagen til Sengs og underholdt mig med Terentjewna.

Er hun virkelig en Kvinde?!

For 60 Aar siden slog Pesten hendes første Mand ihjel.

Hun har overlevet alle sine Børn og har opnaaet en usædvanlig høj Alder; hun drikker saa meget The, som hendes Hjerte begærer, har nok at spise, har Varme og Klæder — og om hvad tror De hun har talt til mig hele Dagen?

Jeg havde givet en meget fattig Kone en gammel Livrékrave, der var halvt fortæret af Møl — og nu spurgte hun mig, hvorfor jeg ikke havde givet hende den.

— Jeg skulde mene, at jeg er Deres Sygeplejerske. . . . Ak, ak, lille Fa'r, det er syndigt af Dem. . . . jeg mener dog, at jeg har passet og plejet Dem!
o. s. v.

Denne ubarmhjertige, gamle Heks pinte mig hele Dagen med sine Bebrejdelser. . . .

Men lad os nu vende tilbage til vor Historie!

Jeg led lige saa stærkt som en Hund, der er blevet kørt over.

Først da Oschogins Hus var lukket for mig, forstod jeg tilfulde, hvad Nydelse man kan have af at betragte sin egen Ulykke.

O Menneske!

O jammerlige, elendige Skabning!

Men nu bort med al Filosofi!

Jeg tilbragte alle mine Dage i fuldstændig Ensomhed og jeg saa mig nødsaget til at søge min Tilflugt til de foragteligste Krogveje, for at erfare, hvad der foregik i Familien Oschogin og hvad Fyrsten foretog sig.

Min Tjener havde gjort Bekendtskab med Tanten til hans Kusks Kone!

Paa Grund af dette Bekendtskab blev det mig let at faa noget at vide, thi min Tjener, der blev ansporet ved mine Hentydninger og Gaver, havde gættet, hvordan han maatte underholde sin Herre, naar han om Aftenen trak hans Støvler af.

Undertiden hændte det ogsaa, at jeg paa Gaden mødte et af Medlemmerne af Familien Oschogin eller Bismjonkoff eller Fyrsten. . . .

Jeg hilste paa Bismjonkoff, men aldrig indlod jeg mig i Samtale med dem.

Kun tre Gange saa' jeg Elise: første Gang med sin Moder hos en Modehandler, anden Gang i en

aaben Vogn sammen med sine Forældre og Fyrsten og tredje Gang i Kirken.

Naturligvis saa' jeg hende kun paa Afstand.

I Butikken lod hun til at være meget optaget, men hun saa' ellers ud som før. Hun bestilte et et eller andet og betragtede de forskellige Baand med stor Opmærksomhed. Hendes Moder stod og saa' paa hende med foldede Hænder, Næsen i Vejret og et dumt, gudhengivent Smil, som kun ømme Mødre med giftefærdige Døtre er i Besiddelse af.

I Vognen var Elise sammen med Fyrsten....

Aldrig vil jeg glemme dette Møde!

Hr. og Fru Oschogin sad paa Bagsædet, Fyrsten og Elise paa Forsædet. Hun var blegere end sædvanlig; næsten al Farven var veget fra hendes Kinder; hun havde vendt sig halvt om mod Fyrsten og støttede sig let paa sin fremstrakte højre Haand (i den venstre holdt hun en Parasol); hendes Hoved var smægtende bøjet og hun saa' paa ham med sine udtryksfulde Øjne. I dette Øjeblik havde hun kunnet give sig helt hen til ham, betroet sig fuldstændigt og af hele sin Sjæl til ham.

Jeg kunde ikke betragte hendes Ansigt nøjere, thi Vognen kørte hurtigt forbi mig. Men det forekom mig, som havde Fyrstens Ansigt et Udtryk af dyb Rørelse.

Tredje Gang saa' jeg hende altsaa i Kirken.

Der var knapt gaaet ti Dage, siden jeg havde set hende i Vognen sammen med Fyrsten og næppe tre Uger siden min Duel.

Det Hverv, der havde ført Fyrsten til O., var allerede tilendebragt, men han skød stadig sin Afrejse ud og skrev til St. Petersborg, at han var syg.

Alle i Byen ventede fra Dag til Dag paa, at han skulde fremføre et formelt Frieri for Oschogin.

Jeg selv ventede ogsaa paa dette sidste Slag for at rejse bort.

Byen O. var blevet mig uudholdelig.

Det var blevet mig umuligt at blive hjemme og saa strejfede jeg fra Morgen til Aften om i Omegnen.

Da jeg engang paa en graa, fugtig Dag vendte hjem fra en Spaseretur, thi jeg havde paa Grund af Regnen maattet afbryde denne, traadte jeg ind i Kirken.

Aftengudstjenesten var lige begyndt; jeg saa' mig omkring og opdagede pludselig ved et Vindu et Ansigt, der var mig bekendt.

I Begyndelsen kunde jeg ikke genkende det; dette blege Ansigt, dette udslukte Blik, disse indfaldne Kinder — skulde det virkelig være den samme Elise, som jeg havde set for 14 Dage siden?

Indhyllet i sin Kaabe og uden Hat stod hun oprejst, medens en Lysstraale, der faldt ind ad det brede Vindue, tindrede i hendes Haar; hun saa' ufravendt paa Helgenbillederne, der dækkede den Væg, som skilte denne Del af Kirken fra det

Allerhelligste, og syntes at gøre Vold paa sig selv for at bede og rive sig ud af sin sørgmodige Sløvhed.

En lille, rødkindet, kraftig Tjener med gule Lommer paa Brystet, stod bag ved hende og betragtede med Hænderne paa Ryggen og fuld af Forbavselse sin Frøken.

Jeg skælvede over hele Legemet og vilde gaa hen til hende, men lod dog være dermed.

En skrækkelig Anelse knugede mit Bryst sammen.

Elise rørte sig ikke, før Aftengudstjenesten var til Ende.

Alle var gaaet, og Klokkeren var allerede begyndt at feje Kirken — hun blev stadig staaende paa sin Plads uden at røre sig.

Den lille Tjener nærmede sig hende, talte til hende og rørte ved hendes Kaabe.

Hun saa' sig omkring, fo'r sig med Haanden henover Ansigtet og forlod Kirken.

Jeg fulgte hende paa Afstand lige til hendes Hjem og vendte saa selv tilbage til min Bolig.

— Hun er fortabt! udbrod jeg, da jeg traadte ind i mit Værelse.

Jeg kan give mit Æresord paa, at jeg endnu ikke den Dag i Dag véd, af hvilke Følelser jeg var besjælet i dette Øjeblik.

Jeg husker, at jeg lagde mine Arme over Kors, kastede mig paa Sofaen og rettede mine Øjne mod Loftet; men jeg véd ikke, hvad jeg tænkte og følte

— i min Smerte blandede der sig en Slags Befrielse

Jeg vilde ikke under nogensomhelst Omstændigheder have bekendt dette, hvis jeg ikke havde skrevet det for mig selv

Forfærdelige, pinefulde Anelser sønderrev mit Indre og hvem véd, om jeg ikke var bleven meget forbavset, hvis de ikke var gaaet i Opfyldelse.

»Saadan er Menneskehjertet!« vilde en eller anden Gymnasielærer maaske have raabt med kraftig Stemme, medens han hævede sin snavsede Pegefinger med Kornalinringen mod Himlen.

Men hvad bryder vi os om russiske Pædagoger med kraftige Stemmer og Kornalinringe paa Fingrene!

Hvorledes det nu end var eller ikke var, skuffede mine Anelser mig ikke.

Paa en Gang bredte det Rygte sig i Byen, at Fyrsten — som Følge af en Befaling fra St. Petersborg var rejst bort — rejst bort uden at have fremført noget Frieri hverken til Hr. eller Fru Oschogin, og at Elise nu maatte tilbringe Resten af sit Liv med at græde over hans Troløshed.

Fyrstens Afrejse var kommet ganske uventet, thi efter min Tjeners Forsikring havde hans Kusk ikke en Gang Aftenen i Forvejen haft den ringeste Anelse om sin Herres Hensigter.

Denne Hændelse hensatte mig i en feberagtig Tilstand. Jeg klædte mig hurtigt paa og vilde gaa

hen til Oschogins; men jeg overtænkte dog Sagen endnu en Gang — og kom til det Resultat, at det var bedre at vente til næste Dag.

Forøvrigt gik jeg ikke tabt af noget ved at blive hjemme.

Samme Aften kom en vis Pandopipopulos hjem til mig; det var en omrejsende Græker, der tilfældigvis havde slaaet sig ned i den lille By O*, en Sladderhank af bedste Sort, og den af alle, der havde været mest forbitret paa mig paa Grund af min Duel med Fyrsten.

Han gav ikke engang min Tjener Tid til at melde sig, men stormede ind i mit Værelse, trykkede varmt min Haand, gjorde mange Undskyldninger, kaldte mig et Mønster paa Højmod og Tapperhed og skildrede Fyrsten i de mørkeste Farver.

Paa samme Tid skaanede han heller ikke Hr. og Fru Oschogin, hvem der — efter hans Mening var sket deres Ret; han dadlede ogsaa Elise og ilede saa bort, efter at have kysset mig paa begge Kinder.

Blandt andet erfarede jeg ogsaa af ham, at Fyrsten Dagen før sin Afrejse paa en fin Hentydning af Hr. Oschogin, koldt havde svaret, at han slet ikke havde haft til Hensigt at bedrage nogen og at han slet ikke tænkte paa at gifte sig.

Med disse Ord havde han rejst sig, havde bukket og var gaaet sin Vej.

Den følgende Dag begav jeg mig hen til Oschogins.

Tjeneren sprang ved Synet af mig op fra sin Bænk saa hurtig som et Lyn.

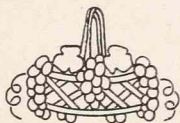
Jeg bad ham om at melde mig.

Manden styrtede ind og vendte øjeblikkelig tilbage:

— Vil De være saa venlig at træde indenfor, sagde han.

Og jeg traadte ind i Hr. Oschogins Værelse.

Men videre i Morgen.

X.

30. Marts 18.. — Frost.

Jeg traadte altsaa ind i Hr. Oschogins Værelse. Jeg vilde give meget for, at en eller anden nu kunde vise mig det Ansigt, jeg bar til Skue i det Øjeblik denne overmaade værdige Embedsmand hurtigt lagde Skøderne paa sin Slobrok over hinanden og kom mig imøde med aabne Arme.

Mit hele Væsen aandede uden Tvivl en beskeden Triumf, en nedslaaende Deltagelse, et uendeligt Højmod

Jeg følte mig som en Slags Scipio Africanus.

Oschogin var synlig forvirret og bedøvet.

Han undgik mit Blik og trippede ustandseligt frem og tilbage.

Jeg bemærkede ogsaa, at han talte i en unaturlig høj Tone og i det hele taget betjente sig af meget ubestemte Udtryk.

I varme Ord bad han mig om Tilgivelse — kun svagt hentydede han til den bortrejste Gæst, idet han tilføjede nogle dagligdags, usammenhængende Bemærkninger om Skuffelse og den menneskelige

Lykkes Ustadighed, hvorefter han pludselig, da han følte, at han havde faaet Taarer i Øjnene, hurtigt tog sig en Pris Tobak — sandsynligvis for at vildlede mig med Hensyn til Aarsagen til sine Taarer.

Han snuste grøn, russisk Tobak; som bekendt kan dette fremkalde Taarer i gamle Folks Øjne og det giver for nogle Øjeblikke det menneskelige Øje et sløvt, tanketomt Udtryk.

Selvfølgelig var jeg meget forsigtig overfor den aldrende Hr. Oschogin.

Jeg erkyndigede mig angaaende hans Hustrus og Datters Befindende og bragte derefter hurtigt Talen hen paa et dengang meget yndet Landbo-spørgsmaal.

Jeg var klædt som ellers; men den Følelse af Nedladenhed, der opfyldte mig, bevirkede, at jeg følte mig saa festligt klædt og veltilpas, som om jeg havde hvid Vest og hvidt Halsbind paa.

Jeg var kun urolig for ét: Tanken om mit første Møde med Elise.

Endelig foreslog Hr. Oschogin selv at føre mig ind til sin Hustru.

Denne godmodige, men indskrænkede Skabning blev meget forvirret, da hun fik Øje paa mig; dog hendes Hjerne var ikke i Stand til i lang Tid at bevare det samme Indtryk, og derfor blev hun snart rolig igen.

Endelig fik jeg Øje paa Elise hun traadte ind i Værelset

Jeg havde ventet at træffe en skamfuld, angrende Synderinde og havde derfor allerede givet mit Ansigt et elskværdigt, opmuntrende Udtryk

Hvorfor skal jeg lyve?

Jeg elskede hende virkelig og tørstede efter den Lykke at tilgive hende og række hende Haanden

Men til min usigelige Forbavselse lo hun haardt og kort til Svar paa mit megetsigende Buk og bemærkede ligegyldigt:

— Naa, er det Dem!

Hvorefter hun straks vendte mig Ryggen.

Dog klang hendes Latter noget tvungen, og i hvert Fald passede den daarligt til hendes magre Ansigt

Men alligevel havde jeg ikke ventet en saadan Modtagelse

Ganske forbavset saa' jeg paa hende.

Hvilken Forvandling var der ikke foregaaet med hende!

Det tidligere Barn og denne Kvinde havde intet tilfælles!

Hun maatte være vokset; thi hendes Skikkelse var blevet længere; alle hendes Ansigtstræk, navnlig Læberne, havde antaget faste Former

Blikket var blevet dybere, fastere og mere dunkelt!

Jeg blev til Middag hos Oschogins.

Elise rejste sig, forlod Værelset, kom tilbage,

svarede ganske roligt paa mine Spørgsmaal og skænkede mig ikke den ringeste Interesse.

Jeg saa' ganske tydeligt, at hun vilde lade mig forstaa, at jeg ikke engang var hendes Vrede værdig, skønt jeg havde været lige ved at dræbe hendes Elskede.

Endelig tabte jeg Taalmodigheden; næsten uvilkaarlig undslap der mine Læber en giftig Hentydning

Hun fo'r sammen, tilkastede mig et hastigt Blik, rejste sig, traadte hen til Vinduet og sagde med sagte, skælvende Stemme:

— For mig maa De gerne tro, hvad De vil, men dog skal De vide, at jeg elsker denne Mand og altid vil elske ham, og at jeg ikke mener, at han i nogen Henseende har gjort sig skyldig i nogen Forseelse overfor mig; derimod — —

Hendes Stemme slog Klik, hun stammede forsøgte at betvinge sig, men formaaede det dog ikke, brast ud i Taarer og styrtede ud af Værelset

Hendes Forældre blev ganske fortvivlede

Jeg trykkede begge de gamles Hænder, sukkede, hævede Blikket mod Himlen og ilede bort.

Jeg er for svag og min Tid er for kort til at jeg udførlig kan skildre mine nye Grublerier, faste Beslutninger og andre af den saakaldte indre Kamps Frugter, som efter Fornyetelsen af mit Bekendtskab med Oschogins spirede frem i mit Bryst.

Jeg tvivlede ikke mere paa, at Elise endnu

stadig elskede Fyrsten og at hun vilde elske ham længe endnu.

Men som et Menneske, hvem saavel Omstændighederne som hans egen Vilje har lammet, tænkte jeg ikke mere paa at vinde hendes Kærlighed — jeg vilde kun erhverve mig hendes Venskab, Fortrolighed og Højagtelse, hvad der efter mange erfarne Folks Forsikring, er det bedste Grundlag for ægteskabelig Lykke . . .

Desværre havde jeg dog ladet være med at tage en meget vigtig Omstændighed med i Betragtning, nemlig den, at Elise hadede mig efter min Duel med Fyrsten.

Men dette skulde jeg først erfare, da det var for sent.

Jeg begyndte igen at komme i Oschogins Hus ligesom tidligere.

Cyrill Matwejtsch var mere venlig og elskværdig end før.

Ja, jeg havde endogsaa Grund til at tro, at han med Glæde vilde have givet mig sin Datter, skønt jeg paa ingen Maade var nogen misundelsesværdig Svigerson.

Den offentlige Mening forfulgte dem ligesaavel som deres Datter, hvorimod den hævede mig til Skyerne.

Elises Maade at være paa overfor mig, forandrede sig ikke.

I Reglen sad hun ganske tavs hen, adlød, naar man opfordrede hende til at spise, og viste ingen

ydre Tegn paa Smerte; men alligevel hentæredes hun langsomt.

Hvad man saa end kunde sige om hendes Fader, saa søgte han at skaane hende paa enhver Maade.

Hendes Moder sukkede, naar hun saa paa sit stakkels Barn.

Der var kun ét Menneske, som Elise ikke gik af Vejen for, skønt hun ogsaa kun talte lidt med ham — det var Bismjonkoff.

De gamle behandlede ham meget køligt, ja næsten uvenligt — de kunde ikke tilgive ham, at han havde været Fyrstens Sekundant.

Men han blev alligevel ved med at komme i Huset og lod som om han ikke lagde Mærke til deres Uvenlighed.

Overfor mig var han yderst kold, medens jeg — mærkeligt nok! — næsten var bange for ham.

Alt dette varede omtrent 14 Dage.

Endelig fattede jeg en søvnløs Nat den Beslutning at erklære Elise min Kærlighed og at aabne mit Hjerte for hende — det vil sige, at jeg vilde tilstaa overfor hende, at jeg — til Trods for alt der var foregaaet, og til Trods for al Sladder og Bagvaskelse — vilde være overmaade lykkelig, hvis hun vilde skænke mig sin Haand og sin Tillid.

Jeg bildte mig for Alvor ind, at jeg derved vilde vise et saa mønsterværdigt Højmod, at hun af Forbavselse derover straks vilde sige Ja.

I hvert Tilfælde vilde jeg erklære hende min Kærlighed og endelig blive min Uvished kvit.

Bagved Oschogins Hus laa en temmelig stor Have, der fortsattes i en lille Lindeskov med et tæt, vildt Krat.

Midt i denne Skov stod et gammelt Lysthus i kinesisk Stil; et Plankeværk skilte Haven fra en lille, afsides Vej.

I denne Have spadserede Elise ofte i timevis alene.

Hendes Fader vidste det og havde befalet, at ingen maatte forstyrre hende og at ingen maatte følge efter hende; han sagde, at Tiden nok vilde lindre hendes Smerte.

Hvis hun ved Spisetid ikke var i Huset, behøvede man bare at ringe med en lille Klokke ude paa Trappen og hun kom straks tilbage — men stadig var hun lige tavs.

Da jeg en Dag bemærkede, at hun ikke var i Huset, lod jeg som om jeg atter vilde gaa.

Jeg tog Afsked med Hr. Oschogin, greb min Hat, gik gennem Forværelset ned i Gaarden og fra Gaarden ud paa Gaden; men derfra vendte jeg straks tilbage og gik gennem Køkkenet ind i Haven.

Der var heldigvis ingen, der saa mig.

Uden at tænke nærmere derved gik jeg med hastige Skridt ind i den lille Skov.

Da opdagede jeg Elise midt paa Vejen foran mig.

Mit Hjerte bankede heftigt.

Hun blev staaende, jeg aandede dybt og vilde allerede nærme mig hende, da hun pludselig uden at vende sig om, hævede Haanden og begyndte at lytte efter et eller andet. . . .

Bagved Træerne i Retning af den lille Vej hørtes tydeligt to Slag: som om der var nogen der bankede paa Plankeværket.

Elise klappede i Hænderne; jeg hørte en svag Knirken af en Laage og saa' Bismjonkoff komme ud af Krattet.

Hastigt skjulte jeg mig bagved et Træ.

Elise gik ham tavs i Møde.

Han bød hende sin Arm og de vandrede begge tavse henad Stien.

Forbavset stirrede jeg efter dem.

De standsede, saa sig omkring, forsvandt i Krattet, kom atter frem og begav sig endelig ind i Pavillonen.

Denne var en lille rund Bygning med én Dør og ét Vindu.

Midt i Pavillonen stod der et gammelt Bord paa en Fod, der var dækket af fint, grønt Mos; paa begge Sider var der i nogen Afstand fra de fugtige, mørke Vægge anbragt to slidte Træsøfaer.

Her havde man tidligere drukket The, naar det var meget varmt i Vejret, men det var kun sket højst en Gang om Aaret.

Døren kunde ikke lukkes helt til og Vinduesrammerne, der forlængst var faldet ud, var kun

gjort fast i et af Hjørnerne og hang truende ned som Vingen paa en anskudt Fugl.

Listende nærmede jeg mig Lysthuset og kiggede forsigtigt ind gennem en Spalte i Vinduet.

Elise sad med bøjet Hoved paa en af Sofaerne; hendes højre Haand hvilede i Skødet; Bismjonkoff holdt den venstre i begge sine.

Han saa', fuld af Deltagelse, paa hende.

— Hvorledes har De det i Dag? spurgte han halvhøjt.

— Som sædvanlig, svarede hun, hverken bedre eller værre. . . .

— Aa, denne Tomhed, denne skrækkelige Tomhed, tilføjede hun.

Bismjonkoff svarede ikke.

— Tror De, fortsatte hun, at han vil skrive til mig endnu en Gang?

— Det tror jeg ikke, Elise Kirillowna!

Hun tav en Stund, saa udbød hun:

— Ja, hvad skulde han egentlig ogsaa skrive til mig? Han sagde mig jo alt i sit første Brev. Jeg kan ikke blive hans Hustru; men jeg var saa lykkelig, vel kun i kort Tid, men dog saa lykkelig. . . .

Bismjonkoff saa ned i Gulvet.

— Ak, fortsatte hun, hvis De vidste, hvor denne Tschulkaturin er mig modbydelig. . . . Det er mig som om jeg altid ser *hans* Blod paa hans Hænder.

Jeg fo'r sammen i mit Skjul.

— Forøvrigt, fortsatte hun drømmende, hvem ved, maaske vilde ogsaa denne Duel. . . .

— Ak, da jeg saa' ham saaret, følte jeg straks, at jeg tilhørte ham.

— Tschulkaturin elsker Dem, bemærkede Bismjonkoff.

— Det er mig ligegyldigt! Er da noget Menneskes Kærlighed til Glæde for mig?

Hun holdt inde og tilføjede derefter sagte:

— Med Undtagelse af Dem, kære Ven — Deres Kærlighed er mig uundværlig; uden Dem vilde jeg være gaaet til Grunde. De har hjulpet mig over de værste Timer.

Hun tav atter.

Bismjonkoff begyndte at klappe hendes Haand med faderlig Æmhed.

— Hvad skal jeg gøre, hvad skal jeg gøre, Elisabeth Kirillowna, gentog han flere Gange.

— Jeg tror, at jeg uden Dem vilde være død, fortsatte hun dumpt; De alene har støttet mig, og naar jeg er sammen med Dem, kan jeg tænke paa ham. . . . De kendte jo alt. . . . Husker De, hvor smuk han var hin Dag. . . . Men tilgiv mig — disse Erindringer maa være Dem pinlige. . . .

— Tal blot, afbrød Bismjonkoff hende, hvor kan De dog sige noget saadant. . . .

Hun trykkede hans Haand.

— De er saa god, Bismjonkoff, fortsatte hun, De er det bedste Menneske, jeg kender.

— Men hvad skal jeg gøre? Jeg føler tit, at jeg

vil elske ham til min Død. Jeg har tilgivet ham og er ham taknemlig; Gud skænke ham Lykke og Velsignelse! Gid Gud vil give ham en Hustru, han elsker!

Og Elises Øjne fyldtes med Taarer.

— Hvis han blot ikke glemmer mig, hvis han blot engang imellem vil tænke paa sin Elise!

— Lad os gaa, tilføjede hun efter en kort Pavse.

Bismjonkoff trykkede hendes Haand til sine Læber.

— Jeg ved, begyndte hun atter med Varme, at alle fordømmer mig nu, at alle kaster Sten paa mig. Men lad dem blot det! Og dog vilde jeg ikke bytte min Ulykke bort med deres Lykke. . . . Nej, nej! Han har aldrig sagt til mig, at jeg skulde være hans Hustru og jeg selv har heller aldrig tænkt derpaa. Kun min stakkels Fader har næret Forhaabninger i den Retning. Og jeg er ikke engang nu helt ulykkelig — jeg gemmer Mindet om ham dybt i mit Hjerte og hvor skrækkelige Følgerne end kan blive. . . . Jeg synes, at Luften er saa trykkende her. . . . Her var det, jeg saa ham for sidste Gang. . . . Lad os gaa ud i den friske Luft. . . .

De rejste sig.

Jeg fik næppe Tid til at løbe af Vejen og skjule mig bagved et af de tykke Lindetræer.

De forlod Pavillonon og gik ind i den lille Skov,

saavidt jeg kunde dømme efter Lyden af deres Skridt.

Jeg ved ikke, hvorlænge jeg blev staaende paa samme Sted. Jeg rørte mig ikke af Pletten; jeg var blevet helt stiv og var ude af Stand til at tænke.

Da hørte jeg atter deres Skridt.

Jeg fo'r sammen og kiggede forsigtigt frem fra mit Skjul.

Bismjonkoff og Elise kom tilbage ad samme Vej.

De vare begge stærkt ophidsede, især Bismjonkoff; jeg tror endog, at han græd.

Elise blev staaende, saa' paa ham og sagde saa tydeligt disse Ord:

— Jeg siger ja, Bismjonkoff. Jeg vilde ikke sige ja, hvis De vilde redde mig, blot vilde befri mig fra min skrækkelige Stilling. Men De elsker mig. De ved alt og dog elsker De mig. Aldrig vil jeg finde en mere trofast og god Ven. Jeg vil blive Deres Hustru.

Bismjonkoff kyssede hendes Hånd; hun smilede sørgmodigt til ham og gik saa ind i Huset.

Bismjonkoff styrtede ind i Krattet og jeg gik hjem til min Bolig.

Altsaa havde Bismjonkoff efter alt at dømme sagt hende netop det, som jeg vilde sige hende; og hun havde netop svaret ham med de Ord, som jeg saa gerne vilde have, at hun skulde have sagt til mig.

Jeg behøvede altsaa ikke mere at gøre mig Forhaabninger i den Retning.

Efter 14 Dages Forløb blev de forlovede.

Hr. og Fru Oschogin var lykkelige — enhver Svigersøn var dem velkommen.

Indrøm nu, at jeg er et overflødigt Menneske?

Har jeg ikke i hele denne Historie spillet den overflødiges Rolle?

Om Fyrstens Rolle behøver jeg ikke at tale.

Bismjonkoffs Rolle var nogenlunde forstaaelig.

Men min?

Hvorfor vilde jeg spille med?

Jeg enfoldige, femte Hjul til en Vogn!

Ak, jeg er saa bitter, saa bitter!

Ja, som Skipperne paa Volga siger:

Endnu en Gang, endnu en eneste Gang, endnu en kort Dag, endnu en Dag og saa én endnu og mit Hjerte skal aldrig mere svulme af Glæde eller stønne af Fortvivlelse. . . .

X.

31. Marts 18.

Det staar daarligt til med mig.
Disse Linjer skriver jeg i Sengen.
Vejret forandrede sig pludselig i Aftes.

I Dag er det varmt, næsten som paa en Sommerdag.

Alt smelter, flyder og tør.

En Duft af Jord fylder Luften; en tung, kraftig bedøvende Luft.

Overalt damper det.

Solen skinner saa stærkt, saa gennemtrængende.

Det staar kun daarligt til med mig — jeg føler, at jeg skal dø.

Jeg vilde skrive Dagbog.

Men hvad har jeg gjort i Stedet.

Jeg har fortalt en enkelt Episode af mit Liv.

Jeg har ladet mine Følelser faa frit Løb, indslumrede Erindringer er atter vakt til Live og drager forbi mig.

Jeg skrev saa langsomt, saa omstændeligt, som havde jeg endnu mange Aar at leve i.

Nu har jeg ikke Tid til at fortsætte mere — Døden, Døden nærmer sig. Allerede hører jeg dens truende:

— Det er Tid . . . Det er Tid! . . .

Men hvorfor skal jeg være ked af, at jeg ikke har skrevet mere?

Er det, jeg har fortalt, da ikke fuldstændig ligegyldigt?

Naar man staar Ansigt til Ansigt med Døden, forsvinder ethvert Spor af Forfængelighed.

Jeg føler, at jeg bliver stille og rolig og derfor ogsaa almindeligere.

For sent er jeg blevet fornuftig!

Mærkeligt nok, jeg er blevet stille og rolig — ja, men tillige . . . sniger en forfærdelig Angst sig over mig — ja Angst . . .

Halvt bøjet over den tavse, gabende Afgrund, gyser jeg, vender mig bort og ser mig omkring med altfortærende Opmærksomhed. Enhver Genstand bliver dobbelt dyrebar for mig.

Jeg kan ikke længe nok betragte mit eget fattige og sørgmodige Værelse og tage for ofte Afsked med hver lille Plet paa Væggene. Mine Øjne, betragt nu alt for sidste Gang!

Livet flygter bort, stille og regelmæssigt haster det bort for mig ligesom Strandbredden forsvinder for Matrosernes Blik.

Du, min Sygeplejerskes gamle, gule Ansigt, og du Samovar, som synger dér paa Bordet!

I Geranier derhenne i mine Vinduer, og du min

Trésor, min stakkels Hund, du Pen, med hvilken jeg skriver disse Linier, og du min egen Haand — jeg ser nu Eder alle ... dér er I ... er det muligt ... at jeg maaske ... i Dag ... at jeg aldrig skal gense Eder mere!

Hvorfor kærtegner du mig, du stakkels, lille Hund? Hvorfor stryger du dit Bryst mod min Seng? Hvorfor stikker du feberagtigt skælvende din korte Hale mellem Benene uden at vende dine godmodige Øjne bort fra mig?

Skulde du have Medlidenhed med mig? Eller føler du allerede, at din Herre ikke vil leve lang Tid endnu.

Ak, hvorfor formaar mine Tanker ikke at rette sig mod alle mine Minder ligesom mine Øjne opfatter hvert enkelt Ting i Værelset!

Jeg ved, at det er sørgelige og ubetydelige Minder, men jeg har ikke andre.

Aa, denne Tomhed, denne skrækkelige Tomhed, som Elise sagde.

O, min Gud, jeg dør ...

Dette Hjerte, der kunde elske, der længtes saa brændende efter Kærlighed — dette Hjerte skal nu snart ophøre at slaa.

Kan det virkelig forstumme for evigt uden blot en eneste Gang at have følt Lykkens og Glædens søde Banken.

Ak, det er umuligt, umuligt, jeg ved det ...

Hvis i det mindste nu lige før Døden — thi Døden er noget helligt, der ophører selv den ringeste

Skabning — hvis nu blot en venlig Stemme til Af-
sked vilde synge en Sang om min egen Smerte, saa
vilde jeg maaske forsonse mig med den.

Men at dø i Sløvhed og Dumhed.

Jeg tror, jeg begynder at fantasere.

Lev vel, Liv!

Lev vel, du min Have og mine Lindetræer!

Naar Sommeren kommer, glemmer I ikke at
smykke Jer med Blomster.

Og gid de, der lever i Glæde, vil komme til at
lejre sig i eders duftende Skygge paa Græsset, me-
dens eders Blade suser sagte for Vinden.

Lev vel, lev vel!

Lev vel for Evighed!

Lev vel, Elise!

Jeg skrev disse tre Ord — og lo højt.

Dette Udraab ser ud som om det var taget fra
en Bog.

Men det kommer mig for, som skrev jeg en fø-
lelsesfuld Novelle eller sluttede et fortvivlet Brev.

I Morgen er det den 1. April.

Skulde jeg virkelig dø i Morgen.

Det vilde jo ikke engang passe rigtigt.

Forøvrigt er det jo fuldstændigt ligegyldigt . . .

Hvor Lægen dog har pint mig i Dag!

XI.

1. April 18. . .

Det er forbi . . .

Jeg staar ved mit Livs Grænse.

Det er varmt udenfor . . . næsten lummert . . .
men skulde mit Bryst slet ikke mere vilde gøre
Tjeneste?

Jeg har spillet hele mit Livs lille Komædie til
Ende.

Tæppet falder.

Naar jeg bliver til intet, holder jeg op med at
være et overflødigt Menneske.

Ak, hvor Solen skinner klart! Disse mægtige
Straaler aander Evighed!

Lev vel Terentjewna!

I Dag sad hun ved Vinduet og græd . . . Maaske
for min Skyld . . . ja maaske. Men maaske ogsaa
fordi hun selv engang — og maaske snart — skal
dø. Hun har lovet mig at være god mod Trésor.

Det bliver svært for mig at skrive . . . jeg kaster
Pennen bort . . . nu er det Tid.

Allerede nærmer Døden sig med drønende Fjed,
der minder om en natlig Vogns Rumlen henover
Stenbroen . . .

Den er her — den ombølger mig allerede med
sit lette Pust!

Jeg dør . . .

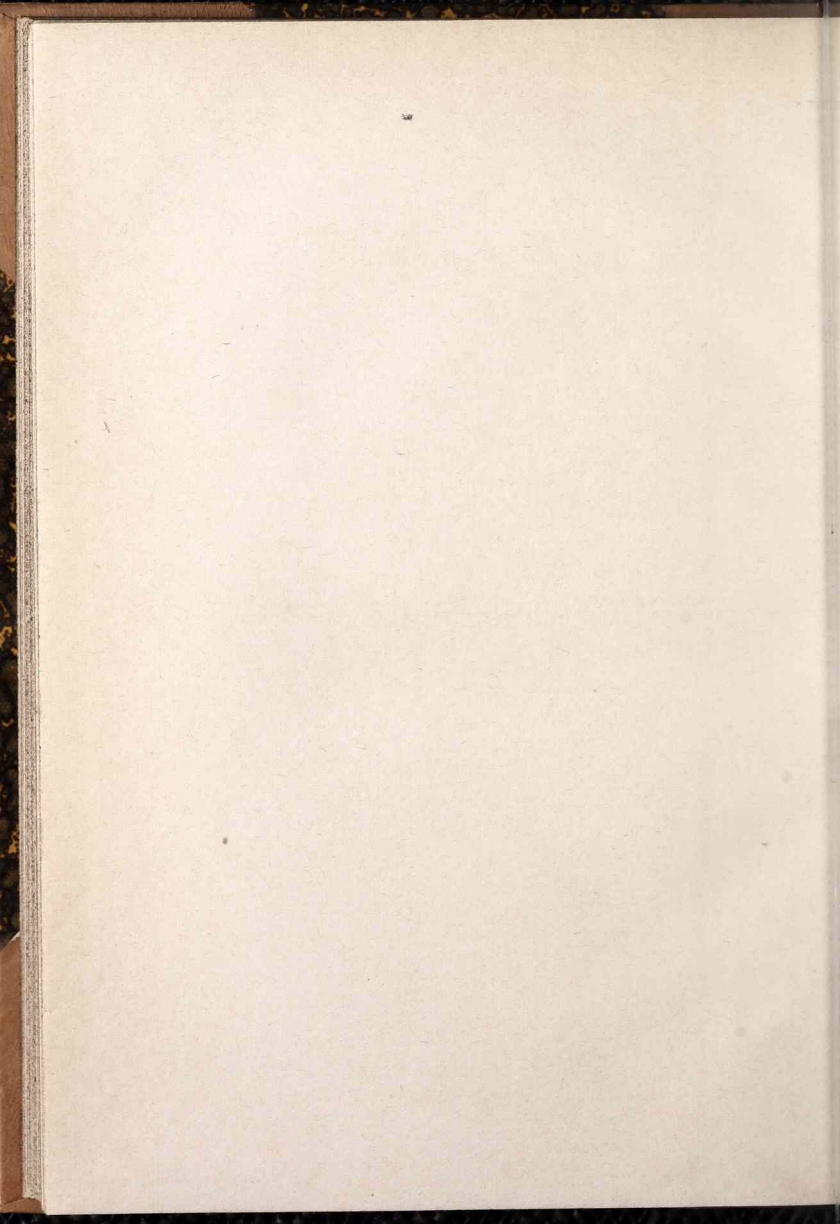
Lev vel, I Levende!

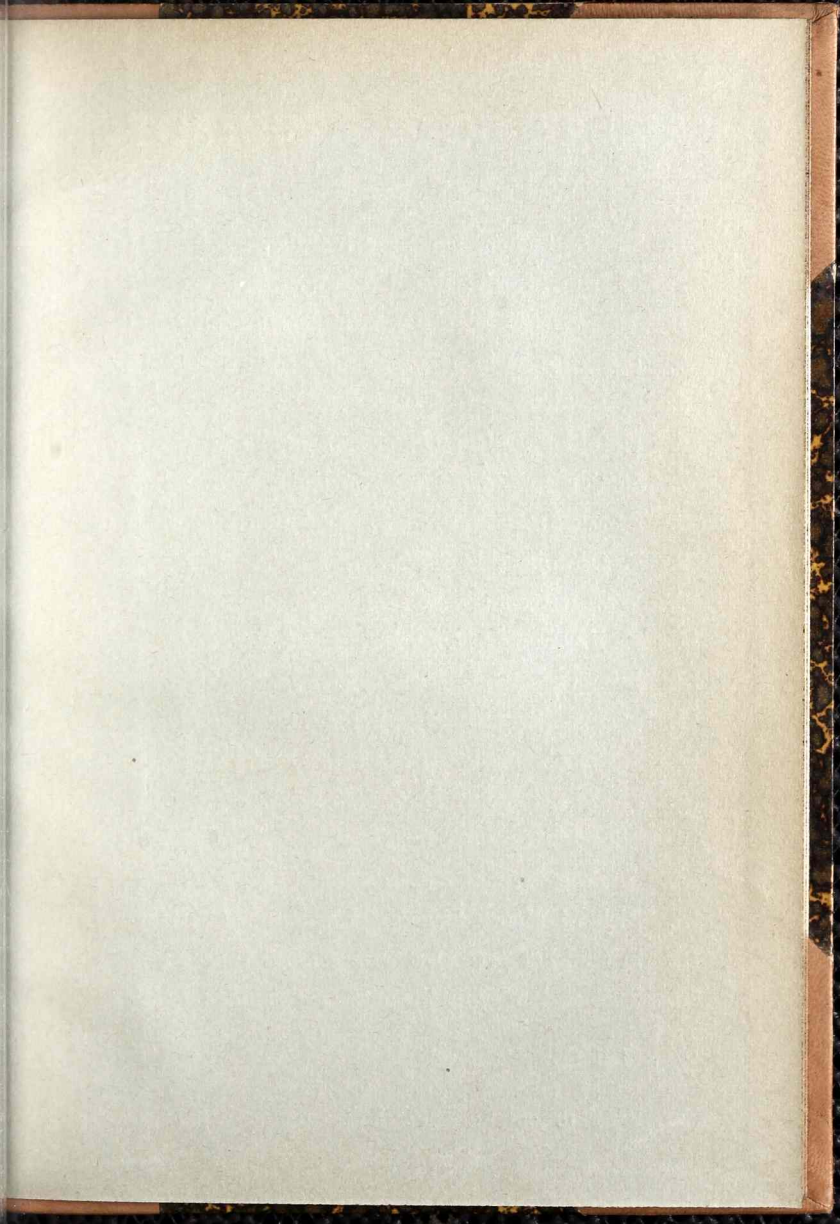

NEDENSTAAENDE BØGER ere udkomne i
KAMLA'S 50 ØRES BIBLIOTEK:

- Blicher*: Udvalgte Fortællinger
Morris: Damokles Sværdet
Daudet: Det lille Pus
Boccaccio: Dekameron I. II.
Stevenson: Napoleons Grenader
Spender: Under Guillotinen
Weymann: I Kardinalens Ærinde
Dostojewski: Spilleren
Kennedy: Czarens Fanger
Franzos: Ung Kærlighed
Turgenjew: Den Ulykkelige
Blanche: Hyrekuskent Fortællinger
Cumberland: Mørkets Brødre
Friedmann: Grevinden
Gogol: Næsen
France: Komedianter
Savage: Prinsessen af Alaska
Yates: Det tavse Vidne
Burnet: Den smukke Polly
Hall Caine: Slaven I. II.
Turgenjew: Et overflødigt Menneskes Dagbog
-

Nye Bind udkommer hver Maaned!

Nedenstaaende Bøger ere udkomne i

KAMLA'S 50 Øres BIBLIOTEK

1. St. St. Blicher: *Udvalgte Noveller*
2. Charles Morris: *Damokles-Sværdet*
3. Alphonse Daudet: *Det lille Pus*
4. Boccacio: *Dekameron 1. Bind.*
5. R. L. Stevenson: *Napoleons Grenader*
6. Harold Spender: *Under Guillotinen*
7. Stanley J. Weyman: *I Kardinalens Ærinde*
8. Boccacio: *Dekameron 2. Bind nu complet*
9. F. Dostojewski: *Spilleren*
10. Walker Kennedy: *Czarens Fange*
11. K. E. Franzos: *Ung Kærlighed*
12. Ivan Turgenjeff: *Den ulykkelige*
13. August Blanche: *Hyrekuskens Fortællinger*
14. Stuart Cumberland: *Mørkets Brødre*
15. Fritz Friedmann: *Grevinden*
16. Nicolaus Gogol: *Næsen*
17. Anatole France: *Komedianter*
18. Richard Henry Savage: *Prinsessen af Alaska*
19. Edmund Yates: *Det tavse Vidne*
20. Frances Hodgson Burnet: *Den smukke Polly*
21. } Hall Caine: *Slaven*
22. }
23. Ivan Turgenjev: *Et overflødigt Menneskes Dagbog.*

